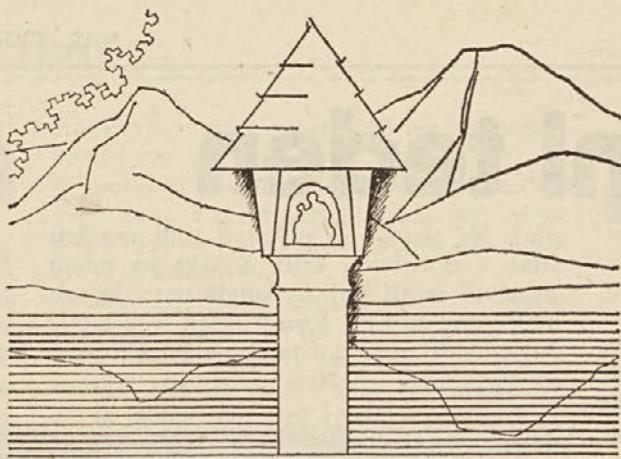




Republika Avstrija

Dr. Otto Habsburg ponovno razburja avstrijsko javnost. V preteklih dneh je obiskal Vzhodno Tirolsko, govoril na zborovanju v Lienzu in drugih vzhodnotirolskih vaseh, obiskal več cerkev, pokopališč, polagal vence na grobove, dopuščal, da so ga javno pozdravljali z godbo in v narodnih nošah, pozabljene so bile izjave, ki jih je še pred leti podajal, da želi v Avstriji živeti le kot navaden državljani ter upoštevati vsepovsod zakone republike. Njegov nastop na Vzhodnem Tirolskem pa je izsilil ponovno diskusijo o Otonu Habsburgu, kateremu je avstrijska vlada pustila izstaviti leta 1966 potni list. Šele sedaj mu je bilo omogočeno kot najstarejšemu sinu zadnjega avstrijskega cesarja Karla, da obišče po več desetletjih svojo domovino. Kot enakopraven državljani se je vrnil v domovino, obiskal svoje sorodnike, prijatelje in znance, svoje somišljenike v posameznih zveznih deželah itd. K vsemu temu je avstrijska javnost več ali manj molčala. V obiskih dr. Habsburga na Predarlskem, Tirolskem, Salzburškem, Štajerskem in na Dunaju javnost ni videla za republiko nobene nevarnosti, dr. Habsburg naj vidi, da ga domovina nikakor noče hladno sprejeti, temveč zares kot sina, ki mu je zibel tekla v domovini, ki je dosegla v povojnih letih precejšnje blagostanje ter si utrdila svoj notranji in zunanje politični položaj.

Avstrija je država, ki uživa v svetu velik ugled kot miroljubna in demokratična republika. Izšla je kot mlada država iz nekdanje avstro-ogrske monarhije, ki so ji vladali Habsburžani. Cesarska Avstrija je leta 1918 razpadla. Eden izmed vzrokov je bil tudi ta, da država ni bila v stanju rešiti narodnostnega vprašanja.

Znana je zgodovina prve republike. Bori se dobesedno za svoj obstoj ob vrsti političnih in gospodarskih kriz, ki pretresajo državo do dna. Socialdemokrati in Krščanski socialci si stoje kmalu kot največji sovražniki nasproti. Ne manjka smrtnih žrtev, doprinesenih za republiko na obeh straneh. Ob tem političnem sporu žanjejo nacional-socialisti. Hitler zasede leta 1938 Avstrijo. V ječah in koncentracijskih taboriščih si podajo nekdanji nasprotniki iz vrst Krščanskih socialcev in socialdemokratov roko v spravo. Žrtve, doprinesene za časa prve republike na obeh straneh, so bile žrtve, doprinesene v boju za obstoj mlade avstrijske države. Naj je šlo pri tem v preteklosti tudi za oblast, vpliv te ali druge stranke v državi, tega sedaj v nacističnih zaporih drug drugemu nihče ni hotel odrekati, da se ni boril v najbridkejših urah mlade republike iz prepričanja za pravično stvar. V taboriščih in ječah sklenejo politični voditelji in funkcionarji obeh vodilnih političnih sil v prvi republiki, s skupnimi močmi graditi po zlomu nacizma na temeljih nove države — druge republike.

Predobro nam je v spominu, kako je avstrijsko prebivalstvo strnilo leta 1945 svoje vrste ter začelo uspešno na vseh področjih z obnovo države. Na ruševinah je nastala nova zgradba Avstrije, države, ki se je gospodarsko in politično ob koalicijski obeh glavnih političnih strank, Avstrijski ljudski stranki in socialistični stranki, ne le opomogla, temveč se razvijala tako, da se je govorilo v svetu tudi o avstrijskem gospodarskem čudežu. Ustanavljanje avstrijskih kulturnih inštitutov v večjih evropskih in preokevropskih državah pa kaže, da vrši Avstrija tudi kulturno uspešno svoje poslanstvo v svetu.

Tako prva kot druga republika sta zgrajeni na žrtvah avstrijskega prebivalstva, ki je vsled velikih odpovedi, ki jih je doprineslo to ljudstvo za obstoj in priznanje republike v svetu, tudi po svojem mišljenju

Vatikan za internacionalizacijo mesta Jeruzalema

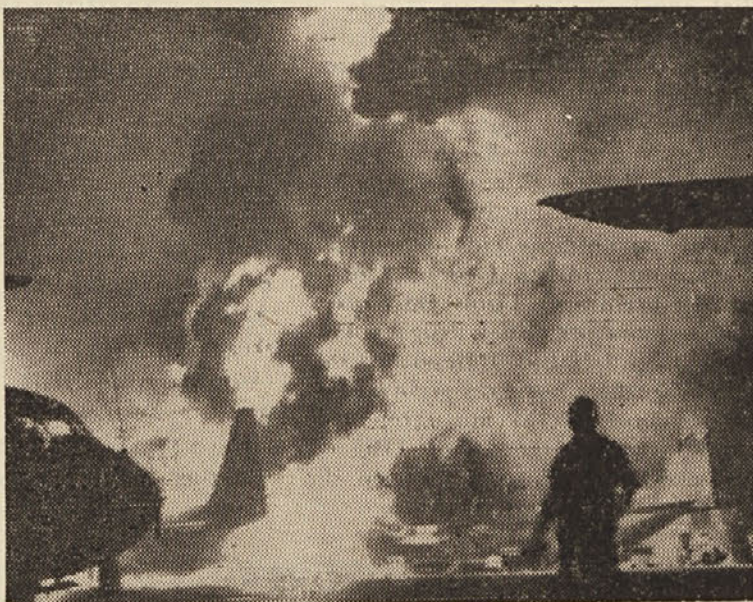
Jeruzalem in okolica bi morala postati »corpus separatum« pod mednarodno vladno. To je v bistvu, kar si želi vatikansko glasilo »Osservatore Romano« v noti, v kateri je opisano in komentirano vprašanje o »internacionalizaciji svetih krajev«. Vatikanska nota, druga v enem samem dnevu, poudarja, da naj bi nekdo, ki ni brez oblasti, rekel, da doslej Sveta stolica ni nikoli postavila vprašanja o internacionalizaciji Jeruzalema. Nota nadaljuje, da te trditve, kot mnogo podobnih, nimajo nobene podlage in se zato čudi, da jih nekdo daje s tako lahkoto. Vsi se spominjajo, ali bi se morali spominjati, da je pred leti Sveta stolica jasno definirala svoje stališče, malo pred koncem britanskega mandata v Palestini, ko se je položaj dramatično razvil. Nota vatikanskega glasila »Osservatore Romano« nadaljuje z naštevanjem pobud, ki sta jih podvzela Pij XII. in Pavel VI. za rešitev tega kočljivega vprašanja in dodaja, da ni res, da se je Sveta stolica začela zanimati za vprašanje internacionalizacije šele sedaj. Cerkev varuje pravico obstoja ljudi in držav in je nad vsakim partikularizmom. Cerkev govori in dela za mir.

Osnovati Jeruzalem kot »corpus separatum« pomeni ohraniti mir, pomeni zblizanje ljudi, ki so si sorodni po krvi in izvoru, vendar ločeni od sovraštva, ki ga nasilje še bolj podpihuje in pogloblja. Napačne so trditve, nadaljuje nota, da so dejanja premočila to vprašanje, kot je napisal neki itali-

janski časopis. Vprašanje je še vedno pereče in sam predsednik Združenih narodov Amerike je podal izjavo, ki je bila objavljena 28. junija, naj izraelska vlada ne podvzame nobenih enostranskih ukrepov glede statuta Jeruzalema.

Jeruzalem je sveto mesto, predvsem za kristjane, toda je tudi za muslimane in žide. Razlogi, ki so privedli Združene narode, da so se odločili za internacionalizacijo, so še vedno v veljavi, ker slonijo na resnici in pravici. Da Jeruzalem ni več razdeljeno mesto, nikakor ne spreminja stvarnosti, za sedaj gre samo za izvršeno dejstvo. Internacionalizacija mesta, v katerem se nahajajo vsi najbolj važni sveti kraji, bi mnogo prispevala k popustitvi napetosti. Nota vatikanskega glasila se pri tem spominja, da je prav izraelska vlada maja 1950 poslala predsedniku Varnostnega sveta OZN memorandum, v katerem se je izjavila o pravičnosti internacionalizacije Jeruzalema. Vatikansko glasilo na tem mestu raztolmači pomen tega pojma, ki ga je marsikdo v zadnjih letih napačno tolmačil. Sveta stolica si želi internacionalizacijo, kot prvi pogoj za mir, zblizanja različnih narodov, kot stično točko prosto vsake lahke ali težavne hipoteke, ki bi bila podvržena enostranskim ukrepom, ki bi lahko odpovedali jutri, kar danes obljublajo. Nota se zaključuje z željo, da bi prišlo čimprej do rešitve tega vprašanja v navedenem smislu.

Vojna v Vietnamu še strašnejša



Vietkongovci napadli oporišče Da Nang z raketami

V Saigonu so v torek objavili, da so amerikanske čete v prvih šestih mesecih tega leta izgubile več vojakov kot pa lani vso leto. Lani jih je padlo 5078 in 30.039 jih je bilo ranjenih, letos do 1. julija pa je že število padlih naraslo na 5.172 in 33.302 ranjenih. Letošnje izgube severno-vietnamskih čet pa cenijo na 34.000 padlih. Mili-jon Amerikancev in zaveznikov stoji začasno 300.000 gverilcem nasproti.

Ponoči na soboto so Vietkongovci napadli

v veliki meri republikansko usmerjeno. Zaradi tega je razumljivo, ako so politični krogi ostro reagirali na zadnje izjave dr. Otona Habsburga, pa naj je še tako zani-kal, da ne namerava ustanoviti nobene stranke. Tako je generalni tajnik Avstrijske ljudske stranke dr. Withalm dejal: »O republiki ne more biti diskusije. Avstrija je republika in želi tudi republika ostati.« Prav tako odločno so reagirali predstavniki

amerikansko oporišče Da Nang z raketami. Narejena škoda znaša skupno 1,2 milijard šilingov, padlo pa je trinajst vojakov in 145 jih je bilo ranjenih.

Istčasno so Vietkongovci tudi napadli jetnišnico južno od Da Nanga, kjer so bile zaprte politično sumljive osebe. Najmanj trideset jetnikov je bilo ubitih, do zdaj neznano število pa jih je ušlo. Amerikanci nadalje poročajo, da so izgubili 1463 letal in 913 helikopterjev.

socialistične stranke. Avstrija se je izkazala napram dr. Habsburgu širokogrudno s tem, da mu je omogočila kljub političnim pomislekom, vrnitev v domovino. Ne bo pa dopuščala, da bi kdo napačno razumel vladno odločitev in širokogrudnost. Tozadevno je avstrijsko prebivalstvo enotnega gledanja ter ne bo dovoljevalo nobenih notranjih nemirov več na račun republike.

OZN POSTAVLJA SVOJE POSTOJANKE NA FRONTI

Po težkih bojih med Izraelci in Egipčani je OZN končno posegla v razmere ob Sueškem prekopu. Opazovalci OZN imajo nalogo dognati, če se tako Egipčani kakor Izraelci držijo premirja. Izraelci so to odredbo OZN pozdravili, docim so se Egipčani protivili.

RASNE BORBE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

V mestu Newark v zvezni državi New Jersey je končno prišlo v ponedeljek po petih dneh hudih rasnih spopadov za silo do miru. V teh petih dneh borb je izgubilo 25 ljudi svoje življenje, ranjenih je bilo nad 1000 in približno 1300 so jih zaprli. Te borbe so se tudi razširile na bližnja mesta kakor na Plainfield in na East Orange.

JUTRI ODLOČITEV O IZROČITVI COMBEJA

Iz Kaira so javili, da se bo alžirsko vrhovno sodišče sestalo v petek, da odloči o kongoški zahtevi za izročitev Combeja. Še nič niso sklenili glede drugih oseb, ki so bile s Combejem.

Jutri bo prišel v Alžir pariški advokat Floriot, kjer bo po svojem namestniku, alžirskemu advokatu Benabdellahu, predložil argumente proti izročitvi.

Kongoški državni minister Diaka, ki je v Alžiru, je izjavil, da je prepričan, da bo sodišče dovolilo izročitev Combeja.

UMRL JE DR. ALOJZ GRADNIK

V petek, dne 14. julija, dopoldne je umrl v Ljubljani dr. Alojz Gradnik. Z njegovo smrtjo smo izgubili enega največjih sodobnih slovenskih pesnikov.

Gradnik je zaslovel v naši književnosti predvsem s svojo liriko. Prvo zbirko je izdal leta 1916, zadnja pa je izšla leta 1964. Med najbolj znanimi pesniškimi zbirkami so Padajoče zvezde, Pot bolesti, De profundis, Svetle samote, Večni studenci, Zlate lestve, Pesmi o Maji, Primorske pesmi, Harfa v vetru in zadnji knjigi Zbrane pesmi in Selected Poems.

Alojz Gradnik je bil znan tudi kot ploden prevajalec iz hrvaškosrbskega, nemškega, španskega, francoskega, italijanskega in češkega jezika.

K R A T K E V E S T I

LAGOS. — V Nigeriji do zdaj položaj še ni jasn. Jasno je le, da nigerijske čete počasno napredujejo, ki po številu močno prekašajo čete Biafre. Vendar so le te bolj organizirane kot nigerijske čete.

HONGKONG. — Pri spopadu med demonstranti in policijo v Hongkongu je bil ubit en demonstrant. Nad 500 sumljivih oseb so zaprli.

WASHINGTON. — V ZDA (Združene države Amerike) je stavljanje železničarjev v ponedeljek ustavilo ves promet. Bati se je bilo, da bodo zaradi tega nastale ogromne izgube v gospodarstvu. Predsednik Lyndon Johnson je zato izdal zakon, v katerem je prisilil stavkajoče, da so v torek spet začeli s svojim delom. Zakon tudi predpisuje, da se morajo tekom devetdesetih dni delavski sindikati zediniti z železniškimi družbami zaradi plač.

BEJRUT. — Po poročilih, na katera se sklicuje AP, bo ameriška družba Tapline, ki vzdržuje naftovod iz Saudske Arabije proti Mediteranu, dolg 1700 km, ponovno začela izvažati petrolej, in sicer prvič, odkar je izbruhnila izraelsko-arabska vojna. Uradni krogi libanonske vlade so sporočili, da so odobrili izvoz surove nafte v Španijo. Naftovode družbe Tapline so zaprli 7. junija, dva dni po začetku sovražnosti na Bližnjem vzhodu.

Politični teden

Po svetu . . .

STOPNJEVANJE VOJNE V VIETNAMU

Predstavnik Bele hiše v Washingtonu je izjavil, da je prva naloga Johnsona, ki se je vrnil po desetih dneh počitka, proučiti, koliko vojakov naj še pošlje v Vietnam.

Johnson je poslušal poročilo McNamare, ko se je ta vrnil iz Južnega Vietnama, in nato sprejel tudi generala Westmorelanda, ki zahteva, naj k sedanjim 460.000 ameriškim vojakom v Vietnamu pošljejo še drugih sto ali dvesto tisoč. Westmoreland je ponovil, da ameriške in sajgonske čete »zmagujejo, toda počasi«.

Po mnenju opazovalcev bo pošiljatev novih vojakov v Južni Vietnam zahtevala zvišanje davkov in morda tudi mobilizacijo rezervistov. Zatrjuje se, da bo skušal Johnson doseči od držav, ki sodelujejo v vojni v Vietnamu, naj dajo na razpolago nove vojake.

Senator Mansfield pa je spričo skrčenja vojaškega proračuna v Zahodni Nemčiji predlagal vzporedno zmanjšanje števila ameriških čet v Nemčiji. To bi bilo še bolj potrebno, če bi se Johnson odločil za pošiljatev novih vojakov v Vietnam.

Bela hiša je javila, da je predsednik Johnson nedavno prosil predsednika romunske vlade Maurerja, naj ob svojem obisku v Pekingu obrazloži kitajskim voditeljem Johnsonovo stališče do Kitajske.

Predstavnik Bele hiše je zanimal, da bi bil Johnson poslal poslanico kitajskim voditeljem, dodal pa je, da je Maurerju obrazložil svoje stališče do Kitajske, t. j., da je »miroljubna Kitajska bistvena za mir v Aziji«. Predsednik je dodal, da je treba »preprečiti vsak morebitni napad Kitajske« in da se »mora Kitajska usmeriti k politiki mirnega sodelovanja na podlagi razumevanja zunanjega sveta«.

Obrambni minister McNamara je obiskal položaje v Južnem Vietnamu, kjer se bojujejo ameriški vojaki.

McNamara je obiskal zlasti ameriške položaje na področju delte reke Mekong, kjer so v teku spopadi med sajgonskimi, ameriškimi in komunističnimi enotami.

McNamara je izjavil, da bodo Združene države Amerike okrepile svoje amfibijske udarne sile na področju delte reke Mekong južno od Sajgona. Dejal je, da poteka vojna z vojaškega vidika »zelo dobro«, toda »druga vojna« t. j. napori »za pomirjenje« in za pridobitev prebivalstva na stran sajgonske vlade »poteka počasi«.

Na podlagi pogovorov z ameriškimi in sajgonskimi poveljniki na tem področju je ameriški obrambni minister McNamara ugotovil, da zaradi slabega terena in gostote prebivalstva na tem področju ne morejo imeti ameriške in sajgonske čete uspehov, ki bi jih lahko pričakovali od moči oboroženih sil na tem področju. To področje je tako, da se je na njem težko boriti proti Vietkongu. Zato ne ostane Američanom nič drugega, nego da se prilagodijo gverilski vojni.

NOVA LETALA PRI LETALSKI PARADI V MOSKVI

Ob dnevu letalstva je bila pretekli teden na letališču Domodedovo pri Moskvi parada, na kateri so pokazali najnovejše dosežke sovjetske letalske tehnike.

Prireditve se je začela, ko je nenadoma priletelo okrog 100 letal, iz katerih je skočilo 1200 padalcev in iz katerih so izkrcali lahke tanke, topove in oklepna vozila. Čez pol ure so padalci že korakali mimo tribune, na kateri so stali najvišji sovjetski državniiki.

Pred kolono padalcev so vozili kompletne naprave za izstreljevanje raket, ki so jih izkrcali iz ogromnih transportnih letal tipa »Antej«. Gledalci so imeli priložnost videti najrazličnejša vojaška letala, ki so jih v zadnjih letih zgradili znani konstruktorji: Mikojan, Suhoj, Tupoljev, Berjev in drugi. Izvidniška letala in lovci z velikim reakcijskim radijem, lovci-bombniki in strateške letelice trdnjave so preletavali letališče.

Največjo pozornost je zbudilo reaktivno letalo, ki vzleti navpično. Kakor helikopter se je na letališču dvignilo in obmirovalo v višini 40 do 50 metrov nad zemljo. Potem je letalo zaokrožilo z veliko hitrostjo okrog letališča in se spet zaustavilo na istem mestu, le da se je zdaj še obrnilo do 180 sto-

pinj. Na paradi so pokazali tudi posebni letali z zlojživimi krili. Kmalu po vzletu sta letali zaprli krili in kmalu nato dosegli nadzvočno hitrost. Konstruktor tega letala Artjom Mikojan je izjavil, da je bilo prvo letalo te vrste izdelano v Sovjetski zvezi.

Sovjetsko letalstvo ima zdaj letala, ki dosežejo hitrost več kot 3000 kilometrov na uro in to na višini več kot 30 kilometrov.

Na paradi so tudi pokazali nove tipe ogromnih potniških reaktivcev kot na primer »Il-62«, ki bo lahko sprejel 186 potnikov, dalje težke helikopterje, mala dvosedežna letala in razne tipe letal in helikopterjev za različne namene.

KONEC »REPUBLIKE BIAFRE«?

Ena od največjih afriških dežel, Nigerija, doživlja te dni razplet svoje največje krize doslej. Federativna vojska prodira v nekdanjo vzhodno provinco, ki se je pred nedavnim odcepila in razglasila samostojno republiko Biafro. Kaže, da bo vojska v kratkem opravila svoje. Sledili bodo najbrž notranji obračuni . . .

Na prvi pogled je ta žaloigra, ki se na nigerijskih tleh ponavlja v raznih oblikah, že od razglasitve neodvisnosti sem, tipična notranja zadeva. Vendar ni povsem tako. Nigerija je z 20 milijoni ton letne proizvodnje nafte tretja največja proizvajalka te tako iskane tekočine, njene rezerve pa so tako velike, da jo prištevajo med naj-

bolj bogate dežele sveta. Predvsem ZDA in Velika Britanija se vse bolj zanimajo za nigerijski petrolej in ga vse bolj tudi uporabljajo.

Največ nafte (letno 16 milijonov ton) načrpajo prav v vzhodni provinci oziroma Biafri. Lastnik največjega števila vrelcev v vzhodni in srednjevzhodni provinci je britansko-nizozemska družba Shell BP. Zadnje čase pa se skušajo usidрати Američani. Le-tim ustreza odcepitev Biafre od Nigerije, kjer še vedno prevladuje politični in gospodarski vpliv nekdanje kolonialne matice Velike Britanije. Američani podpirajo razvitejšo in po petroleju bogato Biafro, medtem ko so Britanci svoj čas bolj podprli fevdalni plemenski sistem na severu.

Seveda bi bila odcepitev bogatega vzhodnega dela od dežele močan udarec celotni državni ekonomiki, posebno pa še federaciji, ki že tako sloni na trhljih nogah. Omenjena britansko-nizozemska družba kljub zahtevam ni plačala deleža čistega dohodka predsedniku Biafre Odžukuju, temveč je raje čakala, kaj bo prinesel razvoj. Predsednik federalne vlade general Govon je medtem organiziral blokado Biafre, vendar ne popolne. S tem, ko je poslal federalne čete v odcepljeno provinco, je tudi postavil piko na »i« trenutke krize. Očitno pa je, da z vojaško zasedbo Biafre ne bo rešil. Petrolej in koristi, ki se skrivajo za njim na najširšem narodnem planu, so le eden izmed vzrokov sedanjega stanja. Glavni krivci za neurejene razmere so neenakomerna razvitenost dežele, plemenska razcepljenost in prehudu tradicionalno in versko omejeni fevdalni sever.

. . . in pri nas v Avstriji

AVSTRIJSKA VOJSKA ZASTRAŽILA MEJE Z ITALIJO

Tiskovni urad je po seji avstrijske vlade objavil sporočilo, da je vlada sklenila uporabiti vojaške oddelke za nadzorstvo ob italijansko-avstrijski meji. V uradnem sporočilu je rečeno, da so se leta 1961 pričeli teroristični napadi na italijanskem ozemlju in da so večkrat ugotovili, da so napadalci prišli iz avstrijskega ozemlja ali se v Avstrijo umaknili in da so v Avstriji pripravljali napade. Vendar poročilo dodaja, da v zadnjem primeru, ki je zahteval štiri smrtno žrtve, tega ni bilo mogoče dokazati.

Zvezna vlada je mnenja, da ni mogoče zagotoviti reda in varnosti na mejnem področju samo s policijskimi silami in da je potrebno sodelovanje vojske.

Seji vlade je prisostvoval tudi zunanji minister dr. Lujo Tončič Sorinj, ki se je nalašč za to vrnil iz Bukarešte, kamor je spremljal kanclerja dr. Klausa. Vlada je sklenila, da bodo na mejo poslali bataljone, ki imajo skupno 2100 mož. Trije bataljoni so: Lovski bataljon 25 iz Celovca, du-najski in predarlski bataljon. Celovski bataljon je zasedel mejo v vzhodni Tirolski. Ostala dva pa sta zastražila avstrijsko-italijansko mejo v Severni Tirolski.

Ministrstvo za notranje zadeve je prepovedalo znanemu teroristu Georgu Klotzu, da še nadalje prebiva na Tirolskem v kraju Absam in se mora preseliti v drugo pokrajino, ki ne meji z Italijo. Dali so mu rok treh dni, da si izbere nov kraj prebivališča. Klotz proti temu policijskemu ukrepu odločno protestira, češ da ni nikoli kršil avstrijskih zakonov in da ima pravico do zatočišča.

AVSTRIJA PROTI POVEZOVANJU JUŽNE TIROLSKE Z VSTOPOM V EWG (EGS)

Pred kratkim se je sestala avstrijska vlada, ki je razpravljala tudi o odnosih z Italijo na osnovi poročila notranjega ministra dr. Hetzenauerja in poročila strokovne komisije, ki je proučila sledove zadnjega terorističnega napada. O tem je ministrstvo izdalo poročilo, ki govori o sledovih bombnega atentata na daljnovod in o dveh minah, pri eksploziji katerih so izgubili življenje štirje italijanski vojaki. Vendar poročilo zaključuje, da sedaj proučujejo, če so atentatorji delovali z avstrijskega ozemlja. Gre za delno spremembo uradnega avstrijskega stališča, saj so do sedaj govorili o nesreči, na osnovi zaključkov avstrijskih izvedencev pa so priznali teroristični napad.

O odnosih Avstrije do vključitve v evropsko gospodarsko skupnost pa je poročal podkancler dr. Fritz Bock, ki je omenil negativno italijansko stališče in stališče Avstrije, da ne bi smeli povezovati dveh povsem ločenih vprašanj, kot je ta vključitev in Južna Tirolska. Trgovinski minister in podkancler je tudi obvestil vlado, da je v prisotnosti zunanjega ministra sprejel veleposlanika Belgije, Holandske, Francije in Zahodne Nemčije, katerim je obrazložil zaskrbljenost avstrijske vlade zaradi italijanskega stališča pred pričetkom pogajanj z evropsko gospodarsko skupnostjo in skupnostjo premoga in jekla. Izročil jim je spomenico, v kateri avstrijska vlada obrazloži razloge, zaradi katerih meni, da je italijansko stališče neupravičeno.

SLOVENC

doma in po svetu

Umrla je pisateljica Ilka Vaštetova

Tiho je odšla od nas Ilka Vaštetova, pisateljica, ki je samorastlo ustvarjala v slovenski književnosti. Zaslovela je predvsem z dvema deloma — z znanim Romanom o Prešernu ter Vražjim dekletom. Posvečala se je pisanju življenjepisnih in zgodovinskih tekstov. Rada je segala zdaj v to, zdaj v ono razdobje naše zgodovine ter — kar je zanjo značilno — razkrivala poglavja iz življenja naših prednikov, s posebnim smislom za fabulativnost, ki je prevladujoč element njenega snovanja. Delala je natančno in se v seganju v preteklost opirala na vire, na zgodovinska dejstva in jim je ostajala zvesta do na-nadrobnosti.

Njena druga dela so zgodovinski romani Upor (1950), Svet v zatonu (1953), Gričarjevi (1956). Edini povojni biografski roman Izobčenci (1960) je posvečen pisatelju Janczu Trdini. Med slovenskimi bralci je bil najbolj priljubljen Roman o Prešernu, ki je doživel kar štiri izdaje.

Ilka Vaštetova je bila po poklicu učiteljica in je poučevala v raznih krajih. Navzlic boleznim je vztrajno delala in še pred tremi leti izdala življenjepisno delo Podoba iz mojega življenja. Umrla je v 76. letu starosti.

Drugo mesto za zbor ljubljanske Glasbene matice

Na mednarodnem tekmovanju pevskih zborov v Haagu (Nizozemska je zbor ljubljanske Glasbene matice dosegel v A kategoriji mešanih zborov drugo mesto. Tekmovanje ameriških pevskih zborov se vključuje v holandski festival; glasbene prireditve v vsej deželi so trajale od 15. junija do 15. julija.

»Lira« se je vrnila iz Nizozemske

V tednu od 25. junija do 1. julija je gostovalo prvo slovensko pevsko društvo »Lira« iz Kamnika na Nizozemskem. Kamničani so vrtili obisk pevskega zbora iz Ulfta, ki je gostoval lani septembra v Kamniku in Domžalah. Nastop Kamničanov v novi, moderno zgrajeni in izredno akustični cerkvi sv. Petra in Pavla v Ulftu je privabil skoraj 1300 poslušalcev. Po koncertu je združen zbor približno 120 pevcev, ki so ga sestavili člani Ulft's Mannenkoor in »Lira« zapel še slovensko narodno »Kaj b'jes tebi dau«. Domači kritik ocenjuje »izredno tehniko dirigenta S a m a V r e m š a k a«.

Riko Debenjak nagraden na trienalu

Žirija tretjega jugoslovanskega trienala likovnih umetnosti je sklenila tri glavne nagrade — zlate plakete — podeliti takole: za slikarstvo Marku Celebo-noviću, za kiparstvo Vojinu Bakiću in za grafiko Slovencu Riku Debenjaku. Otvoritev razstave je bila v veliki dvorani beograjskega sejma. Podelili so še več denarnih nagrad, posebno priznanje pa je žirija namenila delu »Diptihon« pokoj-nega Marija Preglja.

Uspeh ansambla »Tamburica« iz Pittsburga

Ansambl »Tamburica« iz Pittsburga, ki ga sestavljajo otroci hrvatskih izseljencev, je pred kratkim navdušil sarajevsko publiko. Gostje so nastopili v polni dvorani. »Mladinci in mladinke iz Amerike«, so odlično izvedli spored pesmi in plesov iz vseh krajev Jugoslavije.

Trije Slovenci — generali

V armadi Združenih ameriških držav so sedaj trije generali slovenskega rodu: general Chesarek (Češarek), general Volčanšek in general Lekson. Zadnji je bil nedavno imenovan za brigadnega generala. Njegovi starši so doma blizu Postojne.

Vojake spravljajo k meji Italija—Tirolska, Solnograška in Vzhodna Tirolska.



Grajski strahovi se krohotajo

Letos je »Ansambel Porcia«, ki se imenuje po renesančnem gradu »Porcia«, sedmič priredil poletne igre v Spittalu ob Dravi. V gradu »Porcia« je na dvorišču postavljen oder in prostor za gledalce tako, da se vse vrši pod milim nebom. V prijetnem večernem hladu drsi zdaj in še bo drsela marsikateremu gledalcu solza po licu — ne solza sočutja, temveč solza smeha. Da, smeh! In smeha je tu dosti. Saj ni čuda, saj igrajo same komedije. Tudi grajski strahovi se ne smejlajo več mirno, temveč prav glasno se krohotajo.

Tako imajo letos kar štiri komedije na sporedu.

V soboto, 15. julija, so se letos prvič odprla vrata prijateljem smeha. Med njimi so bili tudi naš zvezni predsednik dr. h. c. Franc Jonas, namestnik deželnega glavarja dr. Hans Kerstnig in druge osebnosti javnega življenja. Po pozdravu spittalskega župana je namestnik deželnega glavarja dr. Hans Kerstnig otvoril sedme »Komedije v gradu Porcia«.

Kot prva komedija je bila na sporedu Labichova »Celimar«. Ta veseloigra prikazuje lahkotno življenje Julijske monarhije Loius-Philippa v Franciji. Celimar, mlad lahkoživec, vendar ga zelo spoštujejo (zaradi denarja!), se zaljubi v Lucienne in jo končno po raznih zmešnjavah in težkah srečno poroči.

Eugeno-Marin Labiche, ki je vsega skupaj napisal nad 150 iger, (vendar je skoraj nepoznan), je v tej komediji dokazal svojo originalnost, šaljivost in iznajdljivost.

V glavnih vlogah so nam ugajali predvsem Peter Matič (Celimar), ki si je s svojo naravnostjo takoj pridobil srca gledalcev, Peter Erteht (Vernouillet) in Walter Kohutek (Bocardon), ki sta kot Celimarjeva

»prijatelj« izvrstno pokazala svojo originalnost.

Nadalje so še na sporedu Nestroyeva »Unverhofft« (»Nepričakovano«), Sernheimova »Die Kasette« (»Škatlica«) in Klei-



Walter Kohutek (levo) in Peter Erteht (desno) sta prav do bro rešila svoji vlogi kot posebna tipa.

DR. METOD TURNSEK:

Začetek in višek pokristjanjenja slovenskega naroda

X. nadaljevanje

Pribinova slovensko-panonska krajina je bila zelo obsežna. Segala je od dravskih sotok med Pohorjem in Kozjakom, od razvodja med Savinjo in Dravinjo po Dravi dol do Donave in še v Srem in do Bolgarske meje na Donavi, na severu pa je bila meja reka Raba. Pribinova slovensko ozemlje s »hrvatskimi« vzhodnimi predeli je bilo osnova za nastanek nove, samostojne slovenske kneževine v Panoniji. Nova kneževina se je kot samostojna uveljavila šele leta 869, ko je v Panoniji vladal Pribinov sin knez Kocelj, eden najuglednejših slovenskih krščanskih knezov, čigar ime je častno povezano z blagovestništvom in cerkveno-kulturnim delom solunskih bratov sv. Cirila in Metoda.

Po zatonu karantanske kneževine, ki so ji nazadnje vladali domači knezi, kot Stojmir, Semika, Pribislav, Etgar, in bili do neke mere kot frankovski vazali v notranji upravi samostojni, nato so jih pa po zmagi frankovski nad Ljudevitom Posavskim zamenili frankovski grofje, je po dobrih 40 letih vzniknila nova slovenska panonska kneževina, splošna vazalna, od leta 869 pa tudi samostojna, suverena.

Tudi v panonski kneževini so imeli oblast salzburški nadškofje, odnosno njihovi pokrajinski škofje. Skofu Teoderiku je sledil škof Otto, ki je vladal do leta 836. Za njim je bil pokrajinski škof Oswald, ki je leta 860 zaradi gotovih težav bil odstavljen in je umrl 863. Do leta 874 je bil presledek in v tem času ni od bavarske strani (salzburškega nadškofa) bil postavljen noben pokrajinski škof ne za Karantanijo in ne za Panonijo. Pač pa je panonskemu ozemlju 869 postavil škofa, odnosno nadškofa sam rimski apostolik (papež) Hadrijan II. Novi panonski škof bi moral biti v Rimu za škofa posvečeni solunski blagovestnik Konstantin — Ciril, a se zaradi bolehnosti ni mogel vrniti k Slovencem v Panonijo in k Moravanom, umrl je 14. februarja 869. Še isto leto mu je v škofovstvu sledil brat sv. Metod.

5. Slovenska krščanska Panonija — nadškofija in samostojna država

Slovenska Panonija, ki ji je od leta 860 vladal zelo krščanski knez Kocelj, je bila

deležna velike časti in velikega božjega blagoslova, da sta jo na svoji poti z Moravskega v Rim obiskala velika Kristusova blagovestnika solunska brata sv. Ciril in Metod. Pa ne samo obiskala sta Panonijo, marveč sta se v njej pri knezu Kocelju in slovenskem ljudstvu dalj časa, vsaj nekaj mesecev, morda celo pol leta zadržala in tudi pri panonskih Slovencih vršila svoje versko-kulturno poslanstvo, ki sta ga začela pri sosednih Moravanih in njihovem knezu Rastislavu.

Vzrok, da sta se sv. solunska brata pri panonskih Slovencih ustavila in jim sv. vero utrjevala s svojo posebno misijonsko metodo, je nedvomno bila osebnost kneza Kocelja, gorečega kristjana in za duhovni blagor slovenskega ljudstva nadvse skrbnega krščanskega vladarja. Knez Kocelj je s svojim očetom knezom Pribinom pribežal iz Nitre (v sedanji Slovaški) in bil z očetom krščen na Zapadu, v cerkvi sv. Martina v Traismauerju (pri izlivu reke Traisen v Donavo, pod Kremsom) leta 833. Oba, oče in sin, sta na kakšnem dvoru ali v samostanu prejela ne samo krščanski pouk za krst, marveč tudi izobrazbo za krščanskega kneza, se priučila latinščini in pisanju v njej. Vsaj za kneza Kocelja je izpričano (n. pr. po darilni listini za obdaritev Marijine cerkve v Freisingu in po poznejšem dopisovanju s papežem), da je dobro obvladal latinščino in z lahkoto dopisoval v njej. Ko je za očetom Pribinom, ki je leta 860 ali 861 bil padel v bojih z Moravani, prevzel v Panoniji oblast mejnega grofa, je imel vrhovno upravo v bojih v Vzhodni krajini Karlman, sin kralja Ludvika Nemškega, vendar je kralj Ludvik Nemški mejnega grofa Kocelja tako cenil, da mu je dal naslov vojvoda ali po slovensko knez. Vsekakor je Kocelj moral imeti velike osebne vrline in velike zasluge za pospeševanje krščanstva po Spodnji Panoniji, da je postal deležen tolikšne časti. Še pred prevzemom oblasti za očetom je namreč kot samostojen velikaš obdarjeval cerkve, podpiral iz Salzburga prihajajoče duhovnike (kot Swarnagla, Alfrida, Rihbalda) tako pri misijonskem delovanju kot pri vzgoji duhovniškega naraščaja v dvorni šoli v Biatenskem gradu, podpiral gradbnike in umet-

stova »Der zerbrochene Krug« (»Razbiti vrč«).

Vsekakor se spleča pogledati te komedije v Spittalu. Tako ljubitelj smeha kot ljubitelj dovršene igralske umetnosti bo našel svoje zadovoljstvo.

Komedije bodo trajale do 31. avgusta, predstave pa so redno ob 20. uri zvečer. Točen termin se zve na tujsko-prometnih uradih, kjer se dobijo tudi vstopnice.

Sodobni kulturni

portret

Ljuba Prenner

Slovenska pisateljica in pravnica Ljuba Prennerjeva se je rodila leta 1906 na Fari pri Prevaljah. Nekako v tistem času je Brnkarjev Franček (rojen 1874) iz Legna pri Slovenjem Gradcu, torej iz okoliša mesteca, kjer se še danes počuti tudi Ljuba Prennerjeva kot doma, že portretiral Otona Župančiča (1905), lahko pa že razmišljal o Trubarjevi podobi. Iz teh studencev je zajemala Prennerjeva; iz kotlin ob zadnjem, vzhodnem karavanškem robu s Plešivcem: Uršlje gore, s Pohorjem na drugi strani, z Mislinjo, Suhadolnico in še z mnogimi drugimi gorskimi vodami ter s kvadratno zasnovanim mestecem, s starim gradom v ozadju, mestecem sredi kotline.

Znani ameriški pisatelj Miller, ki sodi danes v svetovno literaturo, je nekoč izjavil, da mu pomeni domovino brooklynska četrt. Če more biti vele mestna četrt komu domovina, more biti drugemu tudi podeželski slovenski trg ali pa mesto. Pri Prennerjevi pa ne gre samo za njeno domačijsko čustvovanje, niti za to, če je kdo lahko segel čezenj, kakor sta to storila njena rojaka glede na mesto: komponist Hugo Wolf (1860—1903) in Ernest (Nestl) Coll (1887—1912), drugi s svojo žalostno liriko v zbirki »Im bitteren Menschenland« (1912).

Kaj vse je napotilo pisateljico Ljubo Prennerjevo k peresu, pa tudi k njenemu poklicu? Krajina ali mesto imenitnih baročnih podobarjev? Mestece otožnega komponista in preobčutljivega poeta, ki še danes učinkuje moderno? Tradicija nemškega meščanstva? Slovensko starodavno okoliško kmetstvo? Zarodek zakasnelega slovenskega malomeščanstva? Kralji na Betajnovi ali pa socialna nuja slovenskega plebejstva? Vse to in še mnogo več.

Najbrž se je že kot otrok ustavljala pred podobo Sv. Elizabete, pred podobo baročnega Rubenovega slednika Franca Mihaela Straussa; v svojih časih je veljal v mestecu kot imeniten slikar. Mogoče se je njegova podoba združevala s pravljico legend o grofici, ki se je v davni utopila v slovenjegraškem jezeru (Mejniki, Ženski svet, 1936). Sicer pa je v tistih časih, ko je že pisala, živel na Selah ljudomili slovenski pisatelj — Franc Ksaver Meško. Enkrat na teden je mogoče srečala v mestu. On je bil ustvarjalec njenega materinega jezika.

Na Legnu je nekaj zatem domovala izobražena gospa Jirku, prevajalka slovenskih literarnih del. Leta 1933 pa je postal mestni župnik zbiralec umetnin Jaka Soklič. Sredi tridesetih let so Slovenci tudi v opisanem okolišu začudenj obstali pred upodobitvijo kmečkega življenja, skoraj kakor pri Brueghlu. Onstran gore Plešivca je izbruhnil Prežihov studenec.

Ljuba pa je bila trši otrok, po duševnosti iz trga, ki se je skliceval na stare mestne pravice; v zadnjem času so nova pričevanja izkazala še starejšo letnico, kakor je tista iz leta 1251. Kot koncipientka, pravica, pa tudi kot pisateljica, ji ni bilo vedno lahko v malem mestu in niti ne drugod; zbirala je snovi pač tam, kjer je živila. Za romanom »Trojica« (1929) iz dijaškega življenja, za povestjo »Pohorska vigrad« (1931), za domačijsko kroniko »Mejniki« (1938), je napisala »Neznane storilca«, prvi slovenski kriminalni roman; izdala ga je Vodnikova družba (1939), roman, ki ga še danes dosti berejo. Kriminal v malem slovenskem mestecu, varčno in lepo popisan, z rahlim posmehom majhnim človeškim slabostim. Kar mimogrede je zdrnil mimo slovenske javnosti, ki je pozabila nanj. Kako lahko prezremo kakšno domačo zanimivost. Zdi se, da so nam tuja literarna dela (ali kriminali) več vredna.

Ljuba je napisala še marsikaj (med drugim tudi operni libreto) in še piše, čeprav objavlja le redko. V javnosti nastopa kot pravica. Kakor večina slovenskih poetov si ne služi kruha s peresom. To ni nič posebnega, to je pri Slovencih pravilo, pravilo slovenskega okvira in števila.

Ljuba Prennerjeva je izobraženka v pravem pomenu besede. Dvojni poklic pisateljice in pravnice ji nikoli ni bil samo skrivnica pred življenjem. To je pomen njene vztrajanja ter njene dejavnosti.

nike pri gradnji in opremljanju cerkva. Imel je dobro zvezo s frankovskim kraljevim dvorom in s frankovskimi cerkvenimi dostojanstveniki in je tudi cerkvam v tujini (n. pr. Marijini cerkvi v Freisingu) izkazoval darila. Ohranjena darilna listina nam pove, da je bil Kocelj »grof Slovencev«, pravi slovenski vojvoda ali knez. Izrecno imenovanje Kocelja kot »grofa Slovencev« pa izpričuje, da se je pri sestavljanju darilne listine Kocelj zavedal slovenskega značaja svoje kneževine in tudi sam čutil slovensko narodno zavest, čeprav je bil podrejen vzhodnofrankovskemu kralju.

Le ob Koceljevi veliki slovenski zavesti nam je razložljivo, da je ta slovenski panonski vladar tako prijazno sprejel slovenska blagovestnika Konstantina in Metoda ter njune učence z Grškega in Moravskega, vzljubil slovanske bogoslužne knjige, ki sta jih sv. brata nesla v Rim v potrditev papežu in tudi je sam zakoprnel po slovenskem pismenstvu in sv. bratoma takoj poveril v uk svojo dvorno šolo, v kateri je bilo, kot je razvidno iz žitja Konstantinovega, vsaj 50 učencev, če ne celo več.

Knez Kocelj se je takoj ogrel za misijonsko metodo sv. solunskih bratov, ker sta pri svojem oznanjevanju in utrjevanju krščanstva upoštevala jezik ljudstva tako daleč, da sta v jeziku ljudstva tudi vršila sveto bogoslužje. Kot deželni vladar je knez Kocelj po tedanji srednjeevropski praksi imel pravico, da je sam nastavljal duhovnike na svoje cerkve, toliko bolj, ker je cerkve izvečine gradil tudi vladar. V Panoniji sta vprav knez Pribina in knez Kocelj zgradila največ cerkv.

(Dalje prihodnjič)

TUDI JAZ SEM PONOSNA

V Grebinju je bilo, ko je slišala učenka součenko vznemirjeno vzkliskati: »Oh, sem jaz ponosna, da sem Nemka!« In učenki se je to zdelo popolnoma naravno in je mislila: »Potemtakem moram tudi jaz biti ponosna, da sem Slovenka!« To je bilo okoli leta 1900.

Da je šola vzbujala nemški ponos, radi verjamemo. Nismo pa še čuli, da bi v slovenskih otrocih vzbujala slovenski ponos šola, ki jo tudi Slovenci vzdržujejo. A vendar bi ga moralal! (Tudi cerkev tega ne dela tam, kjer se je v rabi jezika v veronauku in molitvi obrnila po nemški šoli.)

Kratka krila prepovedana. — V Braziliji je neki sodnik odločil, da ženske ne smejo priti na sodišče v kratkem krilu. Dovolil pa je izjemo za tiste, ki imajo »težave z denarjem«.

BLATO PRI PLIBERKU (Prometna nesreča)

V torek, dne 11. julija, se je pripetila ob šesti uri zvečer v bližini Črčjevega doma huda prometna nesreča. Avto, ki ga je vozila gospa Micheu, je povozil petletnega sina uglednega, mladega gospodarja Frica Kumra. Poškodbe so bile tako težke, da je sin Mirko na posledicah umrl v celovski bolnišnici.

V petek dopoldne smo spremili ob veliki udeležbi žalnih gostov fantka na smihelsko pokopališče. Ob odprtem grobu se je zahvalil preč. g. dekan vsem, ki so pomagali te dni prenašati veliko bol težko prizadeti družini in sorodnikom. Velika udeležba pri pogrebu je pokazala, kako priljubljen je bil Mirko v fari, kljub temu, da je moral zapustiti ta svet že s petimi leti. Bil je zelo nadarjen, pristrčen in v veselje ne samo staršem, temveč vsem, ki so ga imeli priliko srečati v življenju. Zato razumemo, da je ob tem dogodku sočustvovala vsa fara in okolica z številnimi rojaki širom Podjune, Roža in Zilje.

Tudi naše iskrene sožalje prizadetim staršem in sorodnikom!

GLINJE — MACEN

Daleč naokoli v Rožni dolini je znana božja pot na dan Sv. Ane na Macen v višini 1550 m. Je mala cerkva zelo vidna iz borovelske in šmarješke strani. Nekdaj so romali z vseh strani peš, celo bosi, ker ni bilo prave vožne poti. Med bosonogimi romarji je bil najbolj znan nekdanji župnik Valentin Primožič v Glinjah, kamor spada cerkva na Macni. On je kar v Glinjah že obesil čevlje čez ramo in kakor stari ljudje pripovedujejo vsako leto do 30-krat bos romal na Macen in tam maševal. Danes je toliko lažje priti odnosno se pripeljati čisto blizu pod vrh, ker na dan Sv. Ane dobrohotno odpre g. svetnik Maresch cesto, zgrajeno po svojem posestvu do Javornikovega prelaza. Od tod je še pol ure peš do cerkvice.

Cerkvico so zgradili približno pred 100 leti z velikimi žrtvami okoličani zlasti Završani, ki tudi danes vedno radi pomagajo. Cerkvica je zelo izpostavljena viharju, deževju in soncu. Zato so dostikrat potrebna popravila. Leta 1952 so izdali za popravila približno 25.000.— šilingov. In letos bo zopet potrebno zbrati približno 25.000.— šilingov. Treba je popolnoma prekriti streho na stolpu, stolp na novo in cerkev deloma zunaj in znotraj ometati, zelo potrebna je tudi drenaža okoli cerkve, da more voda hitro odteči.

Ljudje so zelo veliko pomagali s prostovoljnimi delom, da bo cerkva na Macnu zopet, kakor upamo, že do Sv. Ane v glavnem obnovljena.

Treba je bilo pešpot očistiti in popraviti, kjer so se posebno Završani, nadgozdar Scheriau ter gasilci iz Glinj in Trate izkazali. Najhujše delo so pa opravili vojaki, ki jih je dala na razpolago »Militärkomman-



Pri nas na Koroškem

Novomašna slovesnost tudi v Dobrli vesi

V osrčju Podjune v Dobrli vesi so v soboto, 8. julija, v proštinski farni cerkvi zadeneli zvonovi oznanjajoč delopust, in čuj, ni bilo samo zvonjenje, temveč tudi pokanje in odmev topičev iz podružnice v Kokju, male vasi ob Pliberški cesti. Takoj smo vedeli, da se ne naznanja samo delopust, ampak da vabi na velik praznik vse fare, na novomašniško daritev. Že skozi vse dneve tedna so se vrstile vsestranske priprave.

Ponovno so se slovesno oglasili zvonovi farne cerkve, cerkvena zastava je zmago-slavno vihrala ob zvokih, ki so hiteli preko njiv, travnikov, gozdov in jezer, ko je prispel z venci in cvetjem okinčani avtomobil. Iz njega je stopil naš novomašnik Leopold Zunder. Z veselimi očmi so ga sprejeli rodni starši, brata, sestra, sorodniki, znanci in prijatelji, farani ter javni predstavniki, med njimi številna duhovščina.

Mogočno je zadonela pesem cerkvenega pevskega zbora v pozdrav novomašniku Poldeju, sledile so deklamacije iz nežnih glasilk deklic in fantov, ki so mu nato po-

Pevke iz Kazaz pod vodstvom č. g. Cer-goja so zapele: »Oj, hišica očetova, Bog živi te«. Obenem pa ta pesem tudi potrjuje sklep in odločitev novomašnika, ki se je napotil k prvi daritvi. Ob prepevanju cerkvenih pesmi so se ljudje in g. novomašnik napotili v veliki procesiji k farni cerkvi, v kateri je zaradi neštivilne množice primanjkovalo prostora. Novomašnik je nato ob koncelebraciji štirih duhovnikov iz domače fare č. g. Kuchlinga iz Bistrice, č. g. Štindla iz Brnce, č. g. Hotmice in č. g. patra Alfonza iz Celovca opravil prvomašno daritev.

»Odposlal sem te iz hiše mojega očeta, pravi Gospod, in te poslal za pastirja in ostal bom s teboj, kamor koli boš šel« tako je č. g. Gabruč nakazal pri novomašniškem nagovoru klic Gospodov. Govoril je o potrebi duhovnikov, orisal je življenje duhovnika, opisal je razmere današnjega sveta do Cerkev in do duhovnika. Cerkvni pevski zbor pod vodstvom č. g. Holmarja je po svoji zmogljivosti mnogo prispeval k sodarovanju.

Podelitev novomašniškega blagoslova je trajala ob taki množici vernikov do popoldanskih ur.

Po končani slovesnosti so se ob novomašniku zbrali v lepi farni dvorani starši, duhovščina, sorodniki, sosede, neveste, pevci in ministranti. Vse prehitro je minil čas v prijetni družabnosti. Dan se je nagibal k večeru, ko se je g. novomašnik zahvalil skorajda vsakemu, ki so kaj prispevali k tako lepemu poteku dneva. Še enkrat so se vsi gostje zbrali v cerkvi in se ob petih litanijah zahvalili za ta dan.

Našemu gospodu novomašniku pa vsi želimo bogato žetev v vinogradu Gospodovem in mu kličemo:

Naj milostno Bog z Vami bode življenja Vašega vse dni, in delo Vaše blagoslavlja vse, tja do večne radosti!

SELE

Naši študentje in študentke so prišli domov na počitnice. Od 23 naših dijakov na slovenski gimnaziji je 9 odličnikov.

Delo za razširjenje in asfaltiranje ceste skozi vas je v polnem teku. Ko bo končano, bo imela vas mnogo lepše lice. Tudi pot do cerkve in zvezo na cesto bo občina uredila. Novo postajališče avtobusa in asfaltiranje trga pod farnim domom in pred novo občinsko hišo bo središče vasi premaknilo na ta kraj. Občinska hiša bo slovesno izročena svojemu namenu predvidoma v nedeljo, 6. avgusta.

V nedeljo, 16. julija, popoldne je nastal požar v gozdu posestnika pd. Hirs na Zvrh. Kotu in povzročil veliko škodo na drevju in posekanih hlohlih. Vse domače in okoliške požarne brambе so bile požrtovvalno na delu in so preprečile razširjenje gozdnega požara.

OBVESTILO

ROMANJE V LURD

Avtopodjetje Sienčnik bo vozilo romarje v Lurd od 16. do 26. avgusta tega leta.

V Lurd prispejo 19. avgusta in ostanejo tam dva dni.

Prijave sprejema dušnopastirski urad (DPU) ali Sienčnik (Dobrli vesi). Telefon 04236-219.



Starši blagoslavlajo sina-duhovnika pred odhodom k prvi daritvi pri božjem oltarju.

klanjali šopke nageljčkov. Osebnost so novomašnika še pozdravili preč. g. dekan Brandstätter, ki se je v ganljivih in globokih besedah zahvaljeval novomašniku za vztrajnost na dolgi poti, ki ga je končno pripeljala pred daritveni oltar, nadalje g. župan šolski ravnatelj Hafner, ravnatelj Köstinger in v imenu slovenske katoliške mladine pa Tine Wastl. Ob petih litanijah pa smo se skupno zahvalili za veliko milost, ki nam jo je Bog naklonil, g. novomašnik pa nam je podelil svoj novomašniški blagoslov.

V nedeljo zjutraj pa so kljub slabemu vremenu od vseh strani trumoma prihajali ljudje v Kokje k rodnemu domu g. novomašnika k Pavlaku. Dvorišče je bilo daleč premajhno, da bi sprejelo vso množico, ki je prišla od blizu in daleč. Vsi so hoteli videti, kako se poslavlja sin od staršev, ki ga je poklical Gospod. Križ, ki mu ga je predala deklica, je jasno povedal, da je to simbol in kažipot na vsej njegovi duhovniški poti.

V slovo je tudi izpregovoril g. sholaster Aleš Zechner, da naj voljno sprejme delež Kristusovega križa na kraljevi poti do zmage. Na srce je še položil g. novomašniku, da naj vzame na pot trdno vero svojih staršev z zaupanjem v božjo roko in da naj varuje ljubezen do Boga in do bližnjega.

Nato je sin-duhovnik pokleknil na hišni prag in roke staršev, ki so ga vsa leta vzgajale, so ga blagoslovile, nakar jim je tudi on podelil svoj blagoslov.

KOROŠKA DIJAŠKA ZVEZA (KDZ) 9020 KLAGENFURT, POSTFACH 325

KDZ namerava izvesti od 1. do 3. septembra pri šolskih sestrah v št. Petru pri št. Jakobu v Rožu seminar, kjer bodo razpravljali o manjšinskem šolskem vprašanju.

Šolsko vprašanje je najbolj pereče za manjšino. Odkod naj pride narastek za gimnazijo, če je psihološki pritisk na starše tako močan, da svojih otrok ne javljajo k slovenskemu pouku, če sploh sistem prijavljanja ni v skladu s členom 7 državne pogodbe? Materija na seminarju bo obširna. Problemov in vprašanj je dosti. Kako naj se naši ljudje otresejo tistega hlapčevskega čuta, ki jim je v stoletjih hlapčevanja prešel v meso in kri? Spoznati moramo, da je moralna dolžnost vsakega človeka, da se nauči svojega materinega jezika in da sta tistem, ki zna jezika, odprta dva svetova. Na ta način se lahko otrese ozko srčnosti in širše in bolj objektivno gleda na svet.

Kratek program seminarja:

Prihod v petek, 1. septembra:

Sobota, 2. septembra:

Predavanja: Dopoldne šol. nadzornik Vouk: Problem slovenskega pouka na koroških ljudskih šolah.

Popoldne: Deželni poslanec in predsednik deželnega šolskega sveta Josef Guttenbrunner: Das Minderheitenschulproblem aus Landessicht.

Ob petih sprejem pri deželnem glavarju za vse udeležence. Vrnitev v št. Jakob in družabni večer.

Nedelja, 3. septembra: Sv. maša. Dvorni svet. dr. J. Tischler: Pomen Slovenske gimnazije za narodno manjšino na Koroškem.

Popoldne: slovenski film v Farni dvorani v št. Jakobu.

Vozni redi: Celovec—št. Jakob: 12.10 — 17.20 (preko Vrbe).

Beljak—št. Jakob: 12 — 17.20.

Za prenočišča in prehrano je poskrbljeno. Cena: za člane 50.— šilingov — za nečlane 60.— šilingov.

Na ta seminar vabimo vse člane, posebno učitelje. Prijaviti se je treba do konca julija.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO »DANICA« vabi na PEVSKI KONCERT,

ki bo v nedeljo, 23. julija, ob 20.30 (pol devetih zvečer) pri Voglu v št. Primožu. Pojeta domači moški in mešani zbor.

Vse ljubitelje lepe pesmi od blizu in daleč prav prisrčno vabijo pevci.

Dogodilo se je . . .

»Obramba« v torbici. — V zadnjem času se v Parizu spet množijo napadi izprijen-cev, ki nadlegujejo mlada dekleta. Zato so mlada dekleta znova začela uporabljati »obrambna sredstva«, ki jih nosijo v torbicah. Najbolj priljubljena »obramba« je rulec za ključce, ki — če ga deklet stisne — brizgne solzivec. Dekle se tako more braniti na dolžino do treh metrov. Poseben rulec za »obrambo« pa vsebuje tudi vijoličasto tekočino, ki se je 48 ur ne da zbrisati. Zatrjujejo, da prodajo v Parizu do 2000 takih »obrambnih sredstev« v enem tednu.

Trideset let v hlevu. — Josė Fidel Blanco, star 54 let, je pred dnevi zapustil hlev, v katerem se je skrival polnih 30 let. Ko so namreč Frankove čete leta 1937 zasedle njegov kraj Oviedo, se je skril in se je skrival do nedavnega.

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU, Celovec, Viktringer StraBe 5, tel. 22 51.

Vse več tatvin. — Škode pri tatvinah, prijavljenih zavarovalnim družbam v letu 1966 v Italiji znašajo nad 11 milijard lir. Ugotavljajo, da je iz leta v leto več tatvin.

Kradel je kače. — V londonskem predmestju so zaprli nekega 16-letnega dečka, ki je iz živalskega vrta ukradel 26 kač. Deček je kradel kače in jih v neki votlini pobijal.

Meteor je padel. — Okoli 4000 kg težak meteor je padel na pusto področje okoli 36 km od nekega naselja v Mehiki.

Hladilniki za nizko hlajenje (Tiefkühltruhen)

260 litrov
samo šil. . . 5.680.-

BBC - Hladilnik za nizko hlajenje 126 litrov
samo šil. . . 1.980.-

nudi trgovsko podjetje **Blazej**

v kratkem tudi v Pliberku.

LIBUČE, 9150 Bleiburg, tel. 04235-302

do». S 6 »Haflinger konji« so v treh dneh znosili ves potreben material, pesek, apno, cement in vodo, do cerkvice 5.000 kg. Do prelaza na Javornik so pa razne firme material zastoj prevozile in deloma še material darovale. Tudi borovelski »Bergrettungsdienst« in nekateri Glinjčani so prostovoljno na hrbtu znosili šinteljne na Macen.

Hvala Bogu, še je nekaj poguma za dobra dela! Upajmo, da bodo Marija in njena mamica Sv. Ana dodale na Sv. Ane dan še lepo vreme, da bodo številni romarji, ki niso imeli prilike pomagati z osebnim delom pri obnovi cerkvice, s primernim darom pripomogli k olepšanju ljube nam cerkvice na Macnu.

VSI VABLJENI NA

Plesno prireditev

v gostilni „RUTAR“

v Žitari vesi, dne 23. 7. ob 7. uri zvečer.

Zabavali Vas bodo maturantje Slovenske gimnazije.



Redek mašniški jubilej



V nedeljo, 23. julija t. l., obhaja preč. g. dekan, duhovni svetnik Jakob Fatur, farni administrator v Zeltschach pri Brežah, svoj biserni mašniški jubilej. Šestdeset let mašništva redko kateri doživi, saj je to že takorekoč življenjska doba moža in prav posebna božja milost.

Naš jubilar se je rodil 24. julija 1882 v Zagorju pri Postojni na Notranjskem, torej prava kraška korenina, tam je tudi obiskoval ljudsko šolo, nakar je vstopil v klasično-humanistično gimnazijo v Ljubljani, kjer je tudi leta 1904 maturiral z odliko. V jeseni istega leta je vstopil v ljubljansko bogoslovje, kjer je študiral teologijo od leta 1904 pa do 1908. Leta 1907 ga je 29. junija ljubljanski knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič v ljubljanski katedrali posvetil v duhovnika, svojo novo mašo pa je pel 15. julija 1907 v svoji domači fari v Zagorju pri Postojni. Leta 1908 ga je škof poslal na namestila na kaplana pri Sv. Križu pri Kostanjevici, kjer je služboval od l. 1908 do 1914, nato je bil prestavljen kot mestni kaplan v Radovljico; tam je postal po smrti dekana Lenarčiča provizor, in ko je bila župnija razpisana, je zaprosil zanj in jo je tudi dobil; postal je mestni župnik in dekan obširne radovljiške dekanije. Na tem mestu je ostal do 1. maja 1941, ko je nacistični Hitlerjev režim zasedel Gorenjsko, kjer je bil po Gestapu z drugimi duhovniki vreden interniran v sedmih taboriščih. Bil je pravi križev pot. Po prestani vojni v maju 1945 se je vrnil na svojo župnijo v Radovljico nazaj, od koder je moral zaradi preteče življenjske nevarnosti zopet bežati. Prišel je najprej v taborišče Vetrin, odtod pa v Spital ob Dravi. 1. novembra 1945 je postal pomožni župnik v Irschenu v Gornji Dravski dolini in tam je ostal do 1. januarja 1946. Odtod ga je prevzeli krški knezoškof dr. Josef Köstner poslal kot provizorja v St. Lorenzen (1500 m nadmorske višine) v Ebene Reichenau, kjer je ostal do 1. decembra 1950. Od tedaj pa do danes je administrator župnije sv. Heme v Zeltschach pri Brežah. Marljiv kot čebelica je v teh povojnih letih veliko storil. Na primer v St. Lorenzen je na novo prekril cerkveno streho in napeljal električno razsvetljavo v cerkev in župnišče. V Zeltschach je renoviral cerkev in župnišče, napeljal vodovod, električno razsvetljavo, nabavil nove bronaste zvonove na električni pogon, istotako strelovod, prezidal mežnarijo itd.

V domovini v prvi svetovni vojni je vzorno vodil organizacijo, zato ga je zadnji avstrijski cesar Karl odlikoval z zaslužnim križem »pro civilis meritis«.

Bog nam še ohrani našega biseromašnika mnoga leta zdravega in čilega!

Ad multos annos

Ludwiger-pl. Eichfels

KOŠ DOBRE VOLJE

»Umna« kuharica. — Liza že nekaj ur sedi v kuhinji in vzdihuje. Gospa jo vpraša: »Kaj počenjate že tako dolgo s temi starimi žemljami?« — Liza zaihti: »Saj nisem vedela, da je tako težko kuhati. Tu v knjigi stoji: »Dva dni stare žemlje strgaj...!«

Pri morju v hladu in dežju

(Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik)

(Nadaljevanje)

Po lepi obrežni cesti nas je avto pripeljal do plominskega zaliva, ki sega več kilometrov v notranjščino Istre. Mrzel veter nas je pognal v zavetje steklenega motela, kjer smo sedli, se krepčali in uživali razgled po modrem morju in bližnjem otoku. Ob zalivu smo nato dospeli v vas Slomin. V lo-pici male cerkvice so v zidu razni spomeniki z napisi iz rimske dobe, stari, torej nad 2000 let. Glavna cerkev je bila zaklenjena, zato si njene notranjščine nismo mogli ogledati.

Tik ob njej so hiše kakor na kupu, zelo blizu skupaj, visoke, zidovi začrneli od starosti in vremenskih vplivov. Nekatere propadajo: streha luknjasta, okna zijajo prazna, zidovje razpokano, na tleh že kupi ruševin. Kako to? Lastniki teh hiš, Italijani, so jih po drugi svetovni vojni, ko je Istra pripadla Jugoslaviji, zapustili in se preselili v Italijo. Hiše so ostale brez gospodarja, zato umirajo kakor telo brez duše. Žalosten je pogled nanje.

Ogledali smo si še nekdanji pristan ob koncu zaliva. Nekdanji, sedaj ga tam ni več. Prej so pristajale tu tudi večje ladje, sedaj raste na pomolu trava in stebri, na katere so privezovali ladje, samevajo brez posejani. Pritok potoka je nakopičil toliko prsti, da je sedaj voda komaj par pedi globoka. Pristan za manjše ladje je sedaj približno sredi zaliva.

Na povratku smo se ustavili v Brseču. Tudi to malo mesto je kup starih hiš, ki takorekoč stikajo glave; med hišami ozki prehodi, tesne ulice, trma stopnišča. Ta skupina hiš je nekdanj tvorila utrjeno mesto, kamor je bilo mogoče priti le skozi edina mestna vrata. Pod obokom ob mestnih vratih je prostor, kjer so takrat mestni veljaki sodili obtožence zaradi prestopkov ali zločinov.

Ogledali smo si najprej cerkev. Na vsaki strani pred glavnim oltarjem sta klopi, vsaka s štirimi udobnimi sedeži in visokim, lepo izrezlanim naslonjalom. To dokazuje, da je bil nekdanj tu korarski kapitelj. Sedaj pastiruje v župniji samo en župnik, g. Ante Mavrič. Pri njem smo se hoteli ogledati. Sestri prednici je poznan, ker prihaja k sestram v Lovran po hostije. Pred kakimi desetimi leti sem bil pri njem na obisku v

družbi pokojnega ljubljanskega škofa Antona Vovka in dveh duhovnikov. Malo sem se še spominjal, da je župnišče precej oddaljeno od cerkve in se gre k njemu navzdol. Nekaj otrok je letalo pri cerkvi sem in tja. Ti so nam pokazali pot. Previdno smo stopali po kamnitem klancu navzdol in končno stali pred skromno hišo, ki se prav nič ne razlikuje od sosednih. Vrata zaklenjena. »Ali g. župnika ni doma?« vprašam staro ženo, ki je ravno stopila iz svoje bajte. »O, je, je! Čekajte, ču ga odmah pozvat!«

Stopi k vratom in jih z vso močjo trese in buta in tolče po njih, da je kar bobnelo. In že se v hiši zasliši glas, vrata se odpro, na prag stopi dobrodušen gospod srednjih let, debelih lic.

Zelo ga je iznenadil naš obisk, bil nas je pa zato tembolj vesel, mi pa njega in njegove resnične neprisiljene prijaznosti, s katero nas je sprejel in povabil v svoj skromni stan.

Gospod Ante biva v njem sam, tudi gospodinji si sam, ker gospodinje nima. Nima je pa zato, ker bi je ne mogel primerno plačati. Njegovi dohodki so zelo pičli, ker nima plače. Živi od pridelka vrta in vinograda in od pristojbin za maše, pogrebe in poroke. Eno kravico je prej imel, sedaj še te ne več.

Naši dve gospodinji je posebno zanimalo, kaj in kako si gospod kuha. Peljal nas je v kuhinjo. O ti ljuba preprostost! To je res kuhinja samotarja, puščavnika. Pač, nekaj modernega pa je v njej: mali električni kuhavnik!

»Kaj si boste kuhali?«

»O, imam juho, kuhano že za tri dni vnaprej. Glejte, tukaj!« Na robu starega štedilnika so res že stali trije lonci, v vsakem juhe za en dan. »Za kosilo jutri sem tudi že oskrbljen!« Iz omare vzame krožnik, na njem kos govejega želodca in ga nam zadovoljen pokaže.

»Hladno je! Hočem vam pripraviti toplega čaja!« Komaj smo ga pregovorili, naj se ne trudi.

»Potem pa prinesem vina!«

»Šofer ne sme piti,« smo ugovarjali.

»A moje vino je milo kakor mleko!«

Sedli smo okoli mize in nalil nam je čaše. O, to je bilo res vino, božja kapljica, prijetnega okusa in nič močno. Celo šofer si ga je privoščil pravo mero. Jaz sem si na tistem dejal: To vino teče gladko kakor olje, mazilo in zdravilo je najbolje! In prav nič mu nisem branil, ko mi je v kozarec zopet in zopet prilival. To vino nam je bilo v dokaz, da je g. Ante tudi izborni vinogradnik.

V razgovoru sem ga vprašal: »Ali perete tudi sami?«

(Dalje prihodnjič)

MI IN NAŠE ZDRAVJE:

Kava in preutrujenost

Preutrujenost je bolezen, ki se dandanašnji čedalje bolj širi. Mnogi znanstveniki skušajo najti sredstva zoper ta psihološki pojav. Pri tem sta dosegla posebne uspehe profesorja Hohen in Schleicher. Za kaj pravzaprav gre?

Gre za to, da so znanstveniki začeli spoznavati, da utrujenost, ki je značilna za to bolezen — če pustimo ob strani organske motnje, ki jo spremljajo — ni možno odstraniti, kot to običajno delamo, s kavo, čajem in drugimi podobnimi sredstvi.

Učinek vsebine teh tako imenovanih lekov, na primer kofein, je različen. Toda rezultat je zmeraj negativen, posebno še pri tistih ljudeh, katerih nevrovegetativni sistem ni v redu.

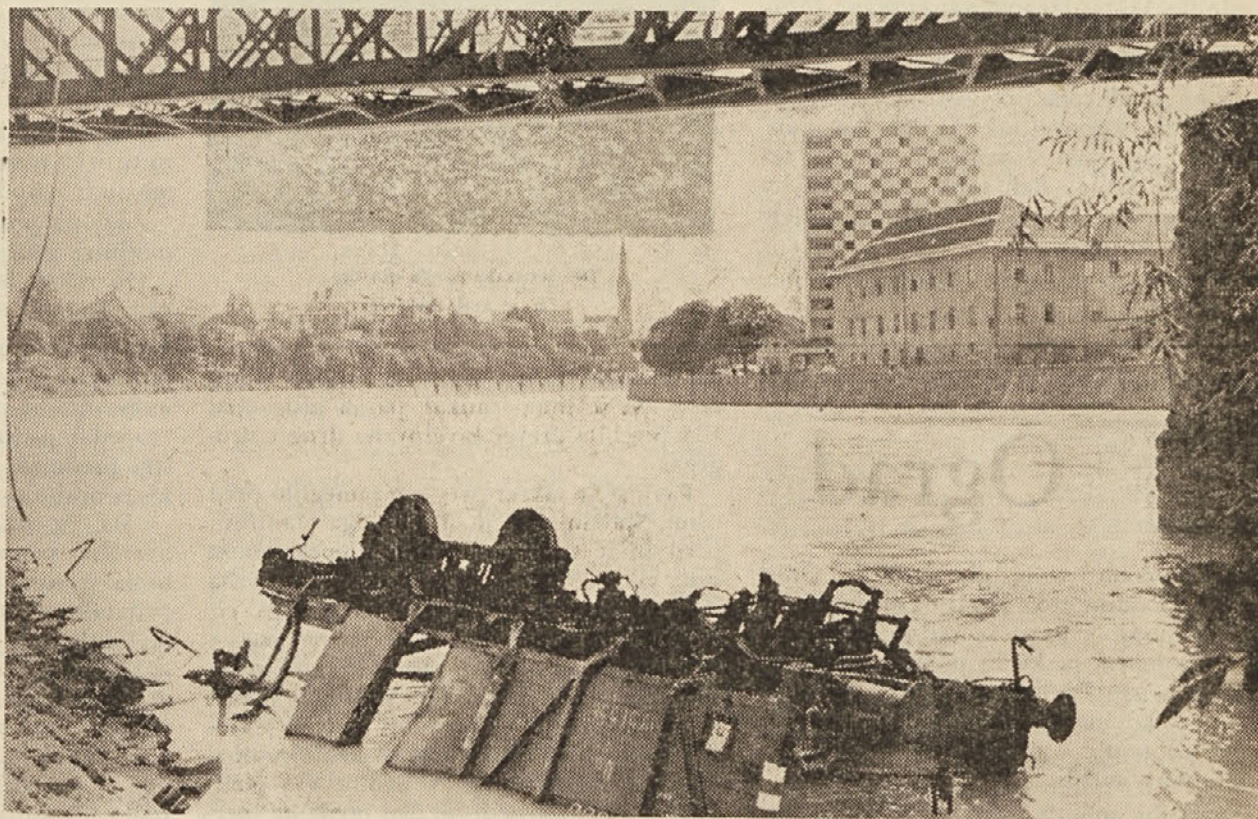
Uživanje kave v večji količini očitno določeno učinkuje, toda samo navidezno, zakaj kasneje pride do preutrujenosti nekaterih organov, posebno še srca. Pri tem pa ni možno zanikati dobrega vpliva kave, kadar jo v zmernih količinah pijejo ljudje z uravnovešenim zdravjem.

Toda sleherni pretiravanje pri jemanju stimulatívnych sredstev privede do srčnih motenj.

Razen tega preutrujenost vpliva neposredno na krvni obtok. Motnje v krvnem obtoku pa vplivajo ne samo na srce, marveč tudi na možgane in želodec.

Dober nasvet. — Štibernik je pisal uredniku nekega časopisa, na katerega je bil naročen, da ga njegova žena vsakokrat, kadar pride pozno domov, vrže po stopnicah dol. Vprašal je urednika za svet, kaj mu je storiti. Odgovor se je glasil: »Preselite se v prtiličje!«

V Dravo je v Beljaku padel z železniškega mostu tale tovorni vagon.



STADLER

Möbel



Das führende Einrichtungshaus

Klagenfurt, Theatergasse 4



Novo na policah

Mohorjeve knjigarne v Celovcu

Izšla je druga številka revije »CERKEV v sedanjem svetu«. Izdajajo jo slovenski škofje. To številko — kot prvo — dobite tudi v knjigarni Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Letopis (šematizem) ljubljanske nadškofije 1967. Cena: 45.— šilingov.

O delu za razvoj narodov. Okrožnica Pavla VI. Slovenski prevod. 8.— šil.

Drugo navodilo za obnovo bogoslužja. Navodilo o glasbi pri bogoslužju. 12.— šil.

Poznaš Kristusa. J. C. Barreau. Iz francosčine. Slovenski prevod oskrbeli ljubljanski bogoslovci. 14.— šil.

Za dobro voljo. Jos. Schrijwers. Prevod oskrbeli lazaristi. 18.— šil.

Mohorjev dijaški dom se toplo priporoča za darove plemenitih src. Gre za odplačilo posojila za sosednjo hišo Prechtl.

Darujte za visokošolski dom Korotan!

F. S. FINŽGAR:

Doživljaji mohorskega poverjenika

(Nadaljevanje in konec)

V vrstah mohorjanov sem že par let pogrešal Trdinovo hišo. Želel sem si jasnosti, odkod ta sprememba in za katerim grmom tiči zajec. Zato sem sredi nekega popoldne nameril korake proti tej hiši. Upanje, da bom gospodarja doma dobil, ker je bilo deževno vreme, me ni varalo. Z ženo je pravkar dokončal popoldanski prigrizek, ko sem vstopil. Po običajnem medsebojnem pozdravu sem zastavil razgovor z gospodarjem:

»Morda se vam že kar zdi, kaj me je danes napotilo k vam.«

»Lahko da se motim; a malo mislim, da Družba sv. Mohorja.«

»Kar drži.«

»Se mi je zdelo, ker sem slišal, da ste bili oni dan pri Hrenovih po tem opravku.«

»Kar žal mi je za vašo hišo, da je ni več med mohorjani; včasih je bila tako gotova kot amen pri očenašu, pred dvema, tremi leti ste pa naenkrat izostali; saj Trdinove mu gruntu menda še ne poje boben.«

»Hvala Bogu, nič nam ni sile!« se je pohvalil Trdin. »Ker ste že tukaj, bom povedal kakor pri spovedi, brez ovinkov. Predraga je Mohorjeva družba. Pomislite no: dva kovača, to niso mačkine solze. Ko so vzdignili udnino na to višino, sem se odrekel družbi; pa bi rad bral knjige; po pravi povem: pozimi sem jih pogrešal kot lačen kruha.«

»Ampak, oče, ali niso pri vseh rečeh danes drugačne cene kot pred vojno? Vi morate računati, kaj ste pred vojno dobili za en goldinar in kaj sedaj za 20 dinarjev, pa boste videli, da je sedanja udnina za polovico manjša od predvojne. Ali ste se to baki in pijači tudi odrekli?«

»Tobaka in pijače in knjig ne moremo zmetati v en koš: brez prvega dvojega ne morem živeti, brez knjig pa že prestanem.«

»In tu gre tudi za dobro stvar; za dobro stvar moramo pa vendar tudi kaj žrtvovati!«

»Že, kar je prav; ampak to je preveč.«

»Otroci tudi radi berejo, ali ne?«

»Pa še kako! Posebno starejši, Štefan, je volk na knjige.«

»Privoščite jim torej to pošteno veselje!«

»Jaz pravim: kadar bo družba šla nazaj z udnino, takrat bo spet kaj kupčije; 15 dinarjev bi že dal; sedaj pa ne in ne. Jaz sem mož, ki drži, kar enkrat reče.«

»Vam se zdi cena previsoka. Če greste pa v knjigarno kupovat take knjige, kot je na primer Zgodovina slovenskega naroda, boste za eno knjigo dali toliko kot tukaj za vse mohorske knjige. Pa ljudje kupujejo tudi take knjige.«

»Še so norci na svetu, družgega ne morem reči.«

»Rajši recite: še so pametni ljudje, ki znajo ceniti vrednost knjig. Vidim pa, da se letos v tej stvari ne bova zedinila; morda se boste drugo leto premislili.«

»Če bo udnina 15 dinarjev, drugače ne.«

»To bova pa midva težko čakala; bova mislila oba prej v grobu.«

»Pa tudi prav! Ampak povem vam kar naprej, četudi nisem prerok, da bo družba na ta način propadla. Boste videli, ali Trdin ve pravo ali ne.«

»Bomo videli.«

Žena se očitno ni strinjala z ozkosrčnimi nazori svojega moža glede cene knjig in je med najinim razgovorom tiho izginila iz sobe. Ko sem se poslovil od moža, me je že čakala pred hišo in se opravičevala: »Ne zamerite, gospod! Saj ni napačen naš oče;

kar si pa enkrat vtepe v glavo, mu nihče ne izbije; je res dvakrat Trdin, ne enkrat.«

»Kaj hočemo! Potrpeti moramo eden z drugim ali kakor pravi sv. Pavel: »Drug drugega bremena nosite.« Upam, da se drugače dobro razumete.«

»Hvala Bogu, se še ne morem preveč pri- tožiti. Vpišite nas pa le v Mohorjevo družbo! Imam kar tukajle denar. Bom sama plačala. Par let smo bili brez knjig, pa se mi je zdelo, kakor da bi bili o božiču brez potic in o veliki noči brez žegna. Za god mi je sestra iz Amerike poslala pet dolarjev; pravi: da boš imela kaj za priboljšek; sem se pa že takrat namenila, da bom jaz plačala za družbo, če se bo mož zopet upiral.«

»Pa ne bo mož zato nič nejevoljen?«

»Narobe! Vesel bo, posebno še, ker mu ne bo treba šteti denarja. Bere rad, le denar za tako reč mu ne gre iz rok.«

Zahvalil sem se še ženi za njeno uvidevnost ter se poslovil.

Izraelska pesem domoljubja

Izraelci pravijo, da Jeruzalema na noben način ne dajo več iz rok

Iz zgodb sv. pisma lahko spoznamo, kako je ta narod ljubil svoj rod in svojo domovino. Zato jih razumemo.

Kako so Izraelci ljubili svoj Jeruzalem in tempelj na Sionu! Kako so ljubili svojo domovino! Kaldejci ali Babilonci so jim porušili Jeruzalem. Judom sovražni Edomejci ali Idumejci so pri tem sovražnike priga-

njali, naj ga porušijo prav do tal. Babilonci so potem Jude odpeljali v izgnanstvo, v babilonsko sužnost. Kako so Judje v izgnanstvu žalovali po izgubljeni domovini, po Jeruzalemu! Nič več niso peli ob spremljevanju citer in harf. Na vrbe so obesili svoje harfe, samo žalostne pesmi so prepevali ob rekah babilonskih.

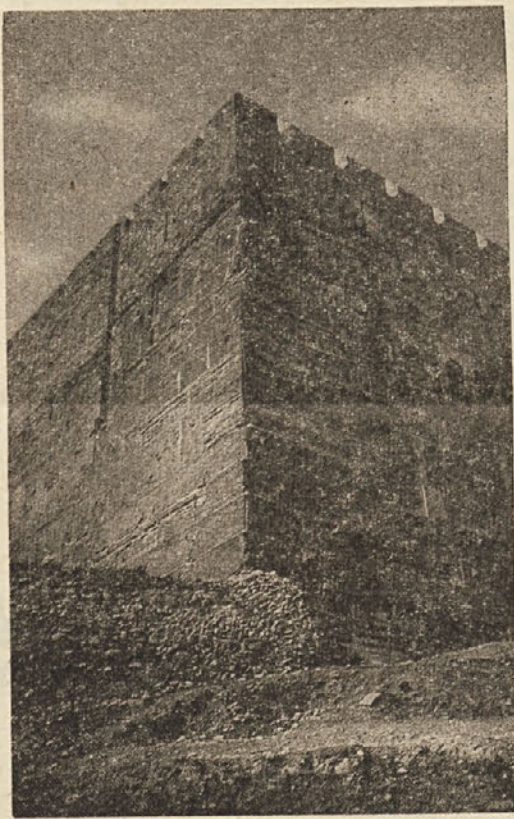
Psalm 136. nam ganljivo slika to judovsko žalovanje. Ganljivo nam slika judovsko domoljubje; izraelsko ljubezen do Jeruzalema, do izgubljene domovine.

Tudi mi ljubimo svojo domovino! Ljubimo jo z vsakim vlakencem svojega srca! Ljubimo zemljo, na kateri živimo! Ljubimo domače pesmi, šege, navade! Ljubimo našo vero, naše cerkve, naše nedelje in praznike! Ljubimo našo materinsko govorico! Kajti tudi ta spada prav bistveno pod pojem domovine! In tudi to spada pod pojem domovine, da v cerkvi poslušamo pridigo v svoji materinski govorici! In da molimo in pojemo v cerkvi v svoji materinski govorici! Da, tudi to spada pod pojem domovine, in še prav bistveno! Ropa nam domovino, kdor izganja iz cerkve našo materinsko govorico! Ropar naše domovine je, kdor nam vsiljuje v cerkvi oznanjevanje božje besede, petje in molitve v tujem jeziku! In naša naravna in nadnaravna pravica je (tako je rekel že papež Pij XI.), da poslušamo božjo besedo, da molimo in pojemo v naših cerkvah v naši materinski govorici!

Da, mi ljubimo domovino! Zato ljubimo tudi našo materinsko govorico! Zato ljubimo tudi narodnost, ki nam jo je Bog dal!

Zdaj pa poslušajmo izraelsko pesem domoljuba, ganljivi psalm 136:

Ob rekah babilonskih smo sedeli in jokali, ko smo se spominjali Siona.



Del jeruzalemskega obzidja
(Tu je stal tempelj)

Na vrbe one dežele smo obesili svoje harfe.

Kajti oni, ki so nas odvedli (v sužnost), so zahtevali od nas pesmi, in oni, ki so nas tepli, so hoteli, da bi mi veselo peli:

»Zapojte nam katero pesmi sionskih!«

Kako bi mogli peti pesem Gospodovo v tuji deželi?

Če pozabim tebe, Jeruzalem, naj mi odreveni desnica!

Jezik naj mi obliči na nebu, če se te ne bom spominjal,

če ne bom povzdignil Jeruzalema nad vse svoje veselje! —

Spomni se, Gospod, dneva (razdejanja) Jeruzalema, kako so klicali sinovi Edomovi:

»Porušite, porušite ga (Jeruzalem) prav do temelja!«

Ti hči babilonska, opustoševalka, srečen oni, ki ti povrne, kar si nam huđega storila!

Srečen oni, ki zgrabi tvoje otroke in jih trešči ob skalol

Dogodilo se je . . .

Britanska industrija, ki se peča z izdelovanjem otroških vozičkov, je ob sodelovanju društva za preprečevanje cestno-prometnih nesreč izdala bogato ilustriran »Cestno-prometni red za otroške vozičke« v obliki posebne brošure.

Ta zelo koristna knjižnica bo odslej brezplačno na razpolago v vseh posvetovalnicah za matere, a tudi v trgovinah z otroškimi vozički.

ZAKLAD DALAI-LAME

Pred nekaj leti so skušali v Kalkuti v Indiji prodati na dražbi bajni zaklad Dalai-Lame. Ker pa je prišlo le malo petičnih ljudi, so lahko prodali le drobce neizmernih zakladov. Zaklad je vzel Dalai-Lama s seboj, ko je pobežnil pred Kitajci, ki so pustili Tibet.

Prava vrednost zaklada je skrivnost, vendar je znano, da je bilo treba leta 1950 ob prvem vdoru Kitajcev, tisoč mežgov, da so lahko dragulje, zlato in drugo odpeljali iz Lhase. Vsak mežeg je nosil 60 kilogramov. Od tedaj so velik del zlata in srebra pretopili v palice, ki so jih hranili v tresorjih velike banke v Kalkuti.

Ker pred leti niso dosegli zadovoljivega uspeha, bodo sedaj dražbo ponovili. Ni pa gotovo da bo prišlo zadosti kupcev z zadostnim denarjem.

PREGOVORI

Boljša je kratka sprava
kakor dolga pravda.

Kjer se prepirata dva,
tretji dobiček ima.

Boljša je žlica soka v miru
kakor polna miza jedi v prepiru.

Janez Jalen

16

Ograd

Bela golobica se je bila nazobala. Odletela je s Pavline roke nazaj na sleme hleva. Jata golobov se je pa še vedno prestopala po razhojenem pesku in pobirala zrnje, ki je bilo ostalo Pavlini ljubljenci. V soncu se jim je kovinasto spremenjalo perje. Raz nabreklo popje v kronah kostanjev je za- dišalo po pomladi.

Pavla bi morala pravzaprav oditi naprej po opravkih in se pobrigati za valeče kolkje. Spet se je spomnila Benetk in svojega dneva po zakonu. Oblak golobov na trgu svetega Marka naj bi pomenil srečo. Je Filip kar uganil. Res mora sedaj biti hvaležna sestri prednici, da jo smejo po njeni naklonjenosti v zapuščenosti obletavati golobje in da se more pogovarjati z nemo belo golobico. Kako pa naj bi bilo drugače, če je pa takrat v Benetkah krmila golobe za tuj, nepošteno pridobljen denar.

Pavla si ni mogla več tajiti, da se z možem čedalje bolj razhajata. Obiskat je ne pride več. Piše ji na redke čase in še takrat vselej na kratko in hladno. Priznati je morala tudi sama sebi, da je za Filipa nekako omrtvela. Včasih se ji je čudno zazdelo, da je doktor Andrejčič njen mož. Po kratki pripombi očetovi, ki ji je bil pisal za božič obširno, uvidevnosti in ljubezni polno pismo, je pričela otopevati. Tata je omenjal,

da je srečal Filipa v Gorici z Olgo Staničevno. Ni se jima izmikalo, pa ga nista opazila. Sta bila preveč zaverovana drug v drugo.

Pavli se je takrat prvi hip zameglilo pred očmi. Spomnila se je, da je Olga Staničeva pred in še tudi po zakonu njenega moža rada videla. Ona jo je pogledovala od vrha navzdol, češ: »Si ga lovila, pa sem ga jaz dobila. Mene ima rad, tebe pa ne mara.« Sklonjena nad očetovo pismo je z vso grozo spoznala, da bi se doktor Andrejčič nikoli ne poročil z njo, če bi se bil nadejal v Gorici pri Staniču tolike dote, kakršno je upal dobiti pri Gradščniku v Brdih. Vsa ponižana se je Pavla za drugi dan javila na sprejem k sestri prednici, trdno odločena, da Filipa izda, obnovi proces, se sama vrne v svobodo, on naj pa gre za Winkelmayerjem v Gradiško. Kdo se bo potem komu škodljivo smejal, Olga njej ali ona Olgi?

Za gnojiščem na drugem koncu dvorišča je zakodajskala kokoš. Odzvala sta se ji dva petelina hkrati.

Pred sestro prednico Pavla ni vedela kaj reči. Uvidevna nuna je pa sama uganila, zakaj je prišla. Velela je Pavli sesti, in se je zavrila v njen izmučeni obraz. Pavla je povešala pogled. V pisarni je bilo vse tiho, le ogenj je prasketal v peči. Pavli je bilo žal, da se je prijavila, pa je materinsko čuteče spregovorila prednica, sestra Gabrijele. »Kaj ne, draga moja, pripomba o Olgi vas je zbolela?«

Pavla je molče prikimala in se spomnila, da je sestra prednica prej brala očetovo pismo kakor ona sama. Da že skoraj tri leta

pozna vse njeno dopisovanje in da ji ne more ničesar prikriti.

»Sedaj pa preišljujete,« je povzela sestra prednica, »da bi vrgli raz sebe breme, ki ga nosite.«

»Da, častita.« Pavla je s solznimi očmi hvaležno pogledala sestro prednico in razbrala iz njenih oči, da govori z njo bolj prijateljska kakor predstojnica. Brez obotavljanja se ji je vsa razodela, bolj odkrito, kakor bi se tačas mogla materi. Pričeli sta se pogovarjati. In sta pretehtavali in preudarjali, kaj bi bilo bolj pametno in bolj prav. Vmes je prišla sestra Genovefa. Hotela je poročati ob redni uri o gospodinjsstvu v kuhinji. Pa jo je sestra prednica odslovila in ji velela, naj se kasneje oglasi. Prav nič nejevolje ni pokazala obilno zaposlena sestra Genovefa. Prijazno se je nasmehnila Pavli, se priklonila svoji predstojnici in tiho odšla.

Pavlo je vedenje obeh nun vso pridobilo. Pozorno je poslušala, ko jo je sestra prednica opozorila, da je obnovev procesa tvegan poskus. Najprej, da je ona sama predobra in premalo odločna, da bi z vso drznostjo kakor s trdo stisnjeno pestjo pred sodniki in porotniki in pred poslušalci, ki bodo, kakor je že skusila, odlična goriška gospoda, udarila po glavi svojega lastnega moža. Saj nič ne reče. Utegne se pa zgoditi, da se bodo sodniki modro držali, se delali nepristranske, v resnici pa samo razmišljali, kako naj sučejo pravdo, da bodo mogli oprostiti veljavnega doktorja Filipa Andrejčiča. Njej, kot brezčasni kaznjenci bodo pač verjeli, kolikor bodo hoteli in kakor

jim bo bolje kazalo. In potem advokati, mogočni govorci! Nazadnje pa še nerazsodni porotniki. Saj morebiti bodo sodniki, advokati in porotniki vsak zase prepričani o njeni nedolžnosti, pa bodo znali svojo vest, kdor je kaj ima, potolažiti z izgovorom drug na drugega. O seveda, če bi bil oče še tak mogočnjak, kakor je bil svoje dni.

»Da nas ni zadela nesreča, bi mene nikoli tukaj ne bilo.« Pavla je sunkoma prekinila prednico.

»Morebiti je za vas bolj prav, da ste prišli. Vaše življenje je bilo na laži zgrajeno in bi ostalo najbrž do smrti.« Sestra prednica se je prečudno zresnila.

»Pa saj Filip —« je skušala ugovarjati Pavla.

Sestra prednica ji ni dala izgovoriti do konca: »Če prav sodim, bo že Olga poskrbela, da ne bo več maral prevzemati svoje lastne krivde nase. Branil se bo in se bo tudi ubranil. Vi boste pa ostali zaznamovani za vse življenje in se nikdar več ne boste mogli vrniti k njemu. Prazno bi bilo potem tudi vsako upanje na pomiloščenje. Tako vas bom pa skušala čimprej rešiti.«

Pavla si je pritisnila robec, ki ga je že dalj časa mečkala v rokah, na oči, omahnila z obrazom na mizo in bridko zaihtela: »O Bog! O Bog! O Bog!«

»Le razjokaj se, otrok moj.« Sestra prednica je vstala, se sprehodila po pisarni, stopila k oknu in si naskrivaj tudi sama brisala solze iz oči. Potrpežljivo je čakala, da se je Pavla umirila. Potem je pozvonila. Hitro, kakor bi držala že za kljuko, je vstopila sestra Genovefa. Hotela je poročati,

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O

B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

FRANC RESMAN:

Iz dnevnika slovenskega izseljenca

Po nemški zasedbi Jugoslavije v aprilu 1941 so lepega dne odgnali pristaši SA našega župnika Worniga na orožniško postajo v Rožek in od tod na deželno sodišče v Celovec. V našo župnijo se ni smel več vrniti in je bil prestavljen v nemški predel dežele. Najdaljši čas je bil v Porečah pod Ulrichsbergom. Mi pa smo dobili za provizorja g. Hanschla, Nemca iz »Reicha«, kot smo rekli.

V cerkvi je bilo na povelje odstranjeno vse, kar je bilo slovenskega. Napis na steni in na križevem potu so bili prepleskani, slovenska beseda in slovensko petje pa prepovedano. Naši pevci so začeli prevajati naše cerkvene pesmi v nemščino. Na dan sv. Rešnjega Telesa smo pri pranganju (procesiji) pri posameznih evangelijih peli latinsko, med potjo pa smo šli molčé. In že so nas kritizirali, da se sedaj učimo latinsko peti, nemško pa nočemo.

Provizor g. Hanschel je bil po nekaj mesecih prestavljen na Gorenjsko. Ko je bil potem nekoč v Ledincih na obisku, je pravil, da sta v tem okolju, kjer sedaj slušbuje, ostala le dva stara duhovnika, vsi ostali pa so bili pregnani. Zato mora on hoditi od fare do fare ter more opraviti le najbolj nujne dušnopastirske posle. Tako je nekoč v neki fari krstil čez 40 otrok.

Kot znano, so začeli v drugi polovici svetovne vojne zbirati poleg drugih kovinastih predmetov še bronaste zvonove za vojaško industrijo. Pri drugi svetovni pa so Nemci s tem, po njihovem mnenju »zmago odločujočim« dejanjem začeli že kmalu ob njenem početku. Tako so prišli na vrsto zvonovi, tudi naši bronasti, ki so bili vrženi iz stolpa ter odpeljani kot važna surovina za vojno industrijo.

Na čudo pa je ostal ves čas nezakrit spomenik padlim vojakom v prvi svetovni vojni, ki je stal v lopi pred cerkvijo in so bili vsi napisani v slovenščini. Še pozneje, ko je bil pri nas g. Kaselj za provizorja, in je ponovno dobil povelje za odstranitev, se je izgovarjal, da spomenik ne stoji v cerkvi in zato nima pravice, da bi ga odstranili. Ker pa je že več mladih faranov padlo kot vojaki na Poljskem in Norveškem, se pa tudi stranka tega ni več upala. In tako je ostal ta spomenik celo Hitlerjevo dobo pred cerkvijo.

Po premestitvi našega župnijskega provizorja g. Hanschla smo šli spet na škofijski ordinariat prositi za novega duhovnika. Škofijski kancler je rekel, da ga dobimo, in še Slovenca povrh. Pač pa naj tega nikomur ne povemo, tudi ne doma, ker ga drugače ne bodo pustili na fari. Res je prišel v na-

šo faro mladi g. Lovro Kaselj. Takoj prvi dan, ko je prišel naš fant iz cerkve domov, kjer je ministriral, mi je povedal, da župnik slovensko zna. Prav tako mi je prišel praviti to tudi borovski mežnar Franc.

Bil sem zaradi mladega duhovnika v skrbeh in sem šel k njemu ter mu svetoval, da, če drugače ne gre, naj reče, da je Nemec. A mladi gospod je le zmajal z glavo in mi rekel, da tega ne naredi, pa naj pride, kar hoče. Kljub temu pa je ostal na Pečnici do konca vojne, dokler ni prišel nazaj župnik Matej Wornig.

Bilo je v oktobru l. 1941. Z Marije na Zilji pride znanec in mi pove, da so nekdanjega župana spet odpeljali in tokrat v koncentracijsko taborišče Dachau. Prej je bil namreč že v zaporu, ker je bil osumljen, da je v zvezi s štirimi ziljskimi občani »komunisti«, ki so hoteli baje spustiti v zrak ziljski most in je bilo pri enem izmed njih baje najdeno razstrelivo. Te štiri so obsodili na smrt in obsodbo tudi kmalu izvršili. Župana pa so tedaj oprostili ter ga poslali spet domov. Bil je zatem pri Vazniku v Spodnjih Borovljah in tam pravil, da, če bi vedel, da pridejo še enkrat po njega, bi raje ušel čez Karavanke.

To mi je pravil neki Ziljan. In temu res rečem, da bi bilo najpametneje, če bi jo pobrisal in jaz bi mu še pomagal, da bi varno prišel čez mejo. Ko grem čez nekaj dni zvečer proti domu, mi pride nasproti avto. Mene obide čuden strah, tako da zbežim s ceste na njivo, ki je bila posajena s koruzo. Avto obstane na mestu, kjer se od-

JIMMY O'CONNOR:

Trobenta

Običajna kolona avtomobilov in siva gmotna pečev je hitela mimo okna moje pisarne v ulici Latimer, kjer sem imel trgovino s starimi avtomobili.

Bivši zapornik Joe je bil v moji službi. Rad imam zapornike. Morda si je želel, naj pada dež, ker sem ga tedaj poklical noter, v zavetje. Joe je preživel precej takih doživetij v zaporu Dartmoor. Sedela sva in skozi okno gledala, ali se bo kdo odločil za nakup avtomobila, čeprav bi se lahko samo norec potikal v taki nevihti po trgu in iskal avtomobile.

Nekega deževnega jutra — Joe je bil pri avtomobilih — sem opazil človečka, ki si je ogledoval velik ameriški avto. Zajček, sem pomislil. Vendar je bila možnost, da na lahek način zaslužim pri tej razvalini sto funtov, močnejša od vsega.

»Uvidim.« Pavla je posrežala zadnje kaplje kave in postavila skodelico na krožnik.

»Torej ste sklenili ostati radovoljno še naprej pri nas?« Sestra prednica je pogledala Pavlo, kakor bi še dvomila o njeni volji. Razbrala pa je z njenega obraza trdno odločnost, ki jo je Pavla koj potrdila še z besedo:

»Ostanem. Četudi prav do konca; vseh sedem let.«

»Ne bo treba.« Čez obraz sestre Gabrijele se je razlil izraz prepričano verne pobožnosti. S pritajenim glasom je zaprosila: »Pa še to urediva, da ne bodo pri nas preživeli dnevi za vas prazni, ljuba moja Pavlica.«

»Prosim.« Bolj kakor ves čas, se je Pavla sedaj zavedala resnosti razgovora.

Kakor bi brala iz Tomaža Kempčana Hoga za Kristusom, je bivša baronica, sestra Gabrijele, prednica in predstojnica kaznilnice v Begunjah, nasvetovala za krivdo njegovega moža zaprti gospe Pavli Andrejčičevi: »Prenašajte vse neveselosti, ki jih morate prestajati in s katerimi vam ne moremo in ne smemo priznati, iz ljubezni do Boga — za spreobrnjenje grešnikov, med katerimi je tudi vaš gospod soprog.«

Vesela solza se je zalesketala v Pavlinih očeh: »Častita sestra prednica! Gospod ku-rat vas je prehitel. Že davno me speljuje na to pot. Saj drugače bi morala — znoreti.«

Ugledna in daleč čez meje domače zemlje spoštovana usmiljenka baronica Lazarina se ni mogla več premagati. Z obema rokama je segla Pavli v roke: »O kako sem vas vesela, gospa!«

cepi pot k naši hiši, a čez nekaj minut spet odpelje. Meni je odleglo in primem se za glavo ter ne morem razumeti, da se bojim že navadnega avta. A čez leta je zvedel moj brat Martin, ko je bil na Gestapu v Celovcu, da sem bil tudi jaz osumljen zveze s temi Ziljani, in da, kakor mu je rekel komisar, nobeden od teh ni umrl navadne smrti.

Svojevrstni izletniki

Baško jezero z lepo okolico je bilo že prej znan in priljubljen letoviški kraj. Med turisti je bilo že tedaj precej Nemcev, nekaj teh je res iskalo samo oddih, precejšen del pa je imelo čisto druge namene. Tako je že kar prvo poletje (1938) nastalo ob vzhodnem obrežju jezera veliko šotorsko mesto, kjer se je šolala in vežbala bodoča elita NSDAP in SS.

K Čemernjaku pod Pečnico pa so bili sklicani vsi posestniki, ki so imeli zemljišča ob jezeru in na hribu Tabru, ki se dviga tik ob jezeru in ima na vrhu obsežno planoto. Tja je prišel uradnik deželne vlade (Gauleitung) in kmetom govoril, da bo na Tabru sezidana velika »Führerschule« in da je naša okolica za to prav idealen kraj. In začel je nakupovati zemljišča. Tudi cesta gor na ta hrib je bila že izmerjena. Vse to je bilo potem zaradi vojnih dogodkov opuščeno. V Drobovljah pa so kljub temu sezidali dom za Hitlerjevo mladino. Pa tudi naša nova šola je bila kmalu sezidana in otvoril jo je Gauleiter Büchel ob navzočnosti večjih in manjših, rjavih in črnih velikašev iz vse bližnje in daljne okolice. Staro šolo pa je zasedla občina in pozneje še orožništvo. (Dalje)

»Štartaj, Joe!« sem rekel. »Vidiš kupca zunaj?«

Skozi okno sem videl Joea, da je obljubljal garancijo za motor in prisegal nanj pri svojem življenju. Odkar je na svobodi, je Joe postal najboljši poklicni prodajalec avtomobilov. Nazadnje sem videl, kako je človeček zmignil z rameni in se odgugal. Srce se mi je krčilo ob misli na sto funtov, ki so odhajali. Joe je prišel v pisarno.

»Kaj je?« sem rekel. »Si propadel?«

»Ne!« je odvrnil Joe. »To je neki zapornik, ki je bil v luknji deset let. Danes zjutraj je prišel ven. Vsaj tako pravi. Hotel vas je videti in nekaj zahtevati. Denar, mi-slim. Rekel sem mu, da vas ni tu. Rekel je, naj vam povem, da se imenuje Midgey.

Midgey? O, Bog! Poslal sem Joea, naj ga dohiti. Prekleti dež: zaradi njega nisem

LEOPOLD TURŠIČ:

Moj drug

Kukavica, le kukaj,
danes zamaknjen sem ves:
letos se bom še oženil,
če ne premoti me kes.

Kukavica, le kukaj,
v žepu imam en dinár:
letos resnično bogat bom
kot Koromandije car.

Kukavica, le kukaj,
danes še nisem užil nič:
letos iskal si bom živež
z veje na vejo kot ptič.

Kukavica, le kukaj,
vendar sem čvrst kot hajduk:
v boju z življenjem pogum bo
letos edini moj drug...

spoznal Midgeya. Sicer pa ga nikoli nisem videl v civilu. Samo v jetniški obleki. Delala sva skupaj v kamnolomu Dartmoor. Bil je najboljša trobenta jetniškega orkestra. Kaj vse je delal s trobento!

Midgey ni imel mnogo priložnosti, da bi se oblačil v meščansko obleko. Od svojih 67 let jih je prebil v zaporu več kot 50. Zapor je bil njegov dom. Zares, tako smo med sabo imenovali del zavora. Tu si lahko našel portrete kraljice Viktorije in cvetje v lončkih. Starčki, zaporniki, so se vlačili tod v klobučevinastih copatah.

Midgey se je glasbenih osnov naučil v poklicni šoli. Ko je prišel v Borstal, zapor za otroke, je že znal solfeggio. Po šestih letih je igral prav tako dobro kot znani Armstrong. Toda vedno na tuji trobenti!

V upanju, da bo le prišel do svoje, se je vpisal v »Odrešilno armado«. Pa ni imel sreče. Ko sem ga spoznal, je bil že sedmič v ječi. Čuti se sposobnega, da postane najboljši trobentač na svetu, je trdil.

Bil sem zadovoljen, ko sem videl, da ga je Joe dohitel. Stopil je v pisarno in stegnil roko. Opravičil sem se, ker ga prej nisem spoznal. Joea sem poslal v kavarno. Kadar koli je prišel kak zapornik, sem mu imel navado ponuditi funt za vsako leto, ki ga je prebil v ječi. Midgey pa je moj predlog dostojanstveno odbil.

»Ne!« je rekel. »Hočem službo, da si bom privarčeval toliko, da bom kupil trobento. Nato bom šel na drugo stran Temze in igral v orkestru lažnih invalidov.«

Nisem imel dela še za enega zapornika, dal pa sem mu kot za spanje in rekel, naj pride spet konec tedna. Malo pozneje je prišel Joe:

(Konec na naslednji strani)

pa jo je prednica spet ustavila: »Kasneje, ljuba sestra. Prinesite prej za Andrejčičevo kavo in nekaj peciva.«

»Takoj.« se je spet priklonila sestra Genovefa in odšla.

Pavla se je zavrnila. Vstati še ni mogla. Preveč so se ji tresle noge. S široko odprtimi očmi je gledala sestro Gabrijele, ki se ji je dobrohotno smehljala. Rada bi ji bila povedala, da se nobenega tudi najdražjega darila svojega moža ni nikoli tako razveselila kakor te, pravkar zanjo, kaznenko, naročene kave, čeprav ni bila nič lačna. Pa ni našla prave besede.

V pisarni je bilo spet vse tiho. Še ogenj v peči je dogorel in nič več prasketal.

S kavo je prednica Pavli postregla, kakor bi bila njen gost in ne kaznenka. Celo njen glas je bil ves domač, ko je vprašala: »Pavla! Vi radi berete knjige?«

Pavla je pritrdila.

»Pa poznate Linhartovo igro... Veseli dan ali Matiček se ženi?«

»Poznam.« Pavla je prenehala jesti. Sestra prednica se je narejeno hudomušno smehljala in hotela vedeti, če se Pavla spomni stavka: »Pravica ljubi gospodo in sovraži siromaka.«

Sedaj se je tudi Pavla nasmehnila: »Razumem, častita.« Premišljeno je zanikala z glavo in zatrdila: »Ne bom obnovila procesa.«

Sestra prednica ni prav nič prikrivala svojega zadovoljstva. Skrila je roke v široke rokave modre redovne obleke: »Take zamotanosti, v kakršne ste vi zašli, se srečno razpletajo le v romanih, v resnici redko.

Pavla ni bila nikoli častiteljna, a za nagovor z gospo bi se prednici najrajši na kolenu zahvalila.

Sestra prednica je Pavlo še bolj odlikovala. Očitno, da so vsi videli. Sama jo je spremila prav do hlevov med kuretino in golobe in se gredoč z njo prijazno pogovarjala. Prav na istem mestu, na katerem Pavla sedaj stoji, sta se ločili. Pavla si je zaželela, da bi bila tudi tokrat dobra sestra prednica poleg nje. Poprosila bi jo, naj reši samotnega zapora njeno prijateljico ciganko Kati. Gotovo bi jo uslišala.

Od goščav za svetim Petrom je vzdolž Blatnice po zraku piskajoče prizvenelo. Hrumotno so se dvignili s tal zadnji golobje in urno zleteli v golobnjak. Bela golobica na slemenu pa je obsedela. Tiho se je spustil k njej rdečkastomodrikast golob. Zagrlil je vse drugače, kakor znajo domači: »Hu, hu, hu.« Osamela golobica se je primaknila k njemu in se pustila pokljunkati.

Da ji pokaže nenačuden par, je Pavla pohitela v hlev klicati sestro Izidoro, kateri je bil razposajen teliček pravkar umazal beli kornet. Pohorskega lovca hči je brž ugotovila, da si je belo golobico izbral za družico divji golob duplar in da bosta vselej drugod gneznila. Pavli se je storilo hud. Vedela je, da sedaj prijazne bele golobice ne bo mogla vzeti s seboj v Brda.

Zvečer na oddelku jo je pa minila vsa žalost. Ponosno vesela jo je pozdravila samotne celice že oproščena prijateljica ciganka Kati.

»Lob, lob, lob.«

Potočnikov Tinček je mahal v Pavlinem naročju z zdravo okroglo zalitimi ročicami in se smejal golobom, ki so prhutali okrog njegove glave. Njegova mama Minca ni vedela, koliko veselja je napravila svoji bivši sošolki, ko ji je prinesla pokazat prvorodenca in ga ji pustila, čeprav kaznenki, pestovati. Sama je ogledovala s sestro Izidoro prašiče. Pavla se je vsa živela v otroka. Pozabila je celo na bridkost, ki jo je glodala od včeraj. Zdravnik je bil odredil, da mora kaznenka Debelarič takoj v bolnišnico. Lotila se je je sušica. Dolgo se ne bosta videli, če se bosta sploh še kdaj, čeprav bosta stanovali v istem poslopju.

»Loba kupu.« je bil podjeten Tinček.

»Seveda ga boš. Par tistih dobiš, ki jih izvalita bela golobica in udomačeni duplar. Pravkar sta se premenjala na gnezdu.«

Bela golobica je zadnje čase čedalje bolj poredko priletela k Pavli. Danes bi ji bila sedla na teme, pa se je zbala Tinčka v njenem naročju. Odletela je na sleme hleva. Sneznobelo je blestela v soncu. Pavle se je lotevala spet otožnost. Ne zavoljo golobice. Dušo ji je stiskala misel, da sama svojih otrok kar gotovo ne bo nikoli pestovala. Če bi se že tudi vse drugo uredilo, bi za zdaj za vse na svetu ne marala imeti s Filipom otrok. Se ji gnusi zavoljo Olge, o kateri ji že mama piše, mama, ki vedno prikriva celo vsako malenkost, ki bi jo utegnila žalostiti. Morebiti se kasneje kdaj kaj spremeni; pa komaj.

(Dalje prihodnjic)

ELEKTRO-QUELLE

**bietet mehr
als Sie glauben**

Philips brivski aparat, dvojne škarje Ročni sesalec za prah	240.- 595.- 1690.-
AEG - električni štedilnik, tri plošče s pečico Bauknecht - hladilnik, najnovejši model, 135 litrov, popoln, s predalom za zelenjavo	1790.- 1990.-
Hoover - pralni stroj Televizijski aparat oba avstrijska programa, 59 centimetrov velika slika Polnoavtomatični pralni stroj 5 kg suhega perila Bauknecht - hladilnik za nizko hlajenje, 190 litrov	4480.- 4800.- 4990.-

GARANTIE - KUNDENDIENST - HAUSZUSTELLUNG
Bitte fordern Sie Prospekte an!
ELEKTRO-QUELLE
Klagenfurt, St. Veiter Straße 44, Telefon 52-20
Villach, Kaiser-Josef-Platz 7, Telefon 45-78

Trobenta

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

»Kaj je hotel?« je vprašal. »Stanovanje ali denar?«

»To je star tovariš,« sem odgovoril. »Ob koncu petega leta v zaporu je prosil, naj napišem pismo direktorju rudnika v Durhamu. Glasilo se je nekako takole: »Spoštovani gospod! Kmalu bom prišel iz zapora in vprašujem, ali mi boste lahko dali službo v rudniku. Bil sem solo trobentar v zaporniškem orkestru; včasih sem igral v orkestru nekega drugega premogovnika.«

Odgovor direktorja je bil: »Glede na vaše pismo in obvestila, ki ste nam jih poslali v zvezi z vašimi sposobnostmi na trobenti, bi vas prosili, da nam točneje napišete, kakšno zaposlitev bi želeli imeti.«

Kmalu po Midgееvem odhodu mi je telefoniral prijatelj Tim Corney. Tim je bil tip človeka, s katerim se dá pogovarjati, in povedal sem mu o Midgееyu. Pokazalo se je, da ima Tim nekega prijatelja, ki prodaja lutke po pošti. Ta človek bi potreboval pomočnika za zavoje. Midgееy je dobil službo in posteljo v sami pisarni. Čez teden dni me je obiskal Tim.

»Nekaj dni sem bil na poti,« je rekel. »Ugani, kaj se je zgodilo? Tvoj prijatelj je ukradel ves denar od znamk. Osemindesetdeset liver. Moj prijatelj je planil in takoj javil policiji. Midgееya sedaj iščejo.«

Človek bi zbolel! Vznemirili policijo za 48 funtov! Jaz bi jih vrnil brez besed. Sedaj pa je bilo prepozno.

Nekaj dni kasneje mi je Midgееy pisal iz zapora v Brickstonu. Šel sem na razpravo. Bil je obtožen, nikogar ni bilo, da bi ga zagovarjal in izgledal je sprijaznjen z usodo. Sodnik ga je vprašal, ali ima kaj povedati.

»Ne!« je rekel. — Tedaj so poklicali nekega inšpektorja, ki je Midgееya poznal že leta in leta. Pokazalo se je, da so Midgееya spustili pred šestimi meseci pod pogojem, da se bo prijavil nekemu domu za starčke. Tam so ga še vedno čakali.

»On pa pravi, da mu misel o domu za onemogle ni všeč,« je rekel inšpektor. »Imel je pri sebi 30 šilingov, ko je zapustil zapor. Od tedaj se je gotovo potepal in nič delal. Sedaj zahteva, naj ga damo spet v zapor, ker ne more menjati okolja.«

»Dobro!« je rekel predsednik in hitro listal po Midgееvem spisu. »Zdi se mi, da to pot nimamo izbire. Dvanajst let zapora... Ko se je sodišče umaknilo, sem preskrbel, da sem Midgееya lahko obiskal v celi. Bil sem zelo razburjen, on pa se je smehljajal.

»Upam, da je stari Ambros še vedno dirigent v Dartmooru,« je rekel in mi nato dal v roke listek neke garderobe ter šepnil: »Posliji mi v Dartmoor na moje ime!«

Poslovala sva se. Bil sem mnogo bolj potrpeh kot on. Poslal sem Joa v garderobo, da je vzel zavoj... V njem se je lesketala kot diamant krasna trobenta in račun za 48 funtov.

Sedaj je Midgееy najsrečnejši trobentar v deželi. Kajti poslal sem mu to prekleto trobento...

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 23. 7.: 07.30—08.00 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 24. 7.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. Pregled sporeda. Ziljska ohcet. — 18.15—18.30 Za uho in peto. — TOREK, 25. 7.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. Športni mozaik. Kulturna panorama. — SREDA, 26. 7.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 27. 7.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. Gore, jezera in mir. — PETEK, 28. 7.: 14.15—15.00 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka — Po naših krajih in pri naših ljudeh. Filip Bernard: Barkarola. Cerkev in svet. — SOBOTA, 29. 7.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Televizija Ljubljana

SOBOTA, 22. julija: 16.00 Nürnberg: Evropsko atletsko prvenstvo — prenos. — 18.10 Poročila. — 18.15 Mladinska igra. — 19.00 Vsako soboto. — 19.15 Sprehod skozi čas. — 19.40 TV obzornik. — 20.00 TV dnevnik. — 20.30 Pesem poletja. — 20.33 Cikcak. — 20.41 Črnski ansambel Elvyn Alley. — 22.10 Golo mesto — serijski film. — 23.00 Rezerviran čas. — 24.00 Zadnja poročila.

NEDELJA, 23. julija: 9.25 Poročila. — 9.30 Neznani kraji — serijski film. — 10.00 Kmetijska oddaja. — 10.45 Operna scena. — 11.15 Kalejdoskop. — 11.35 Serijski film za otroke. — 15.00 Nürnberg: evropsko atletsko prvenstvo — 18.55 Perry Mason — serijski film. — 19.45 Propagandna oddaja. — 20.00 TV dnevnik. — 20.45 Cikcak. — 20.50 Pesem poletja — zabavno glasbena oddaja. — 22.00 Balade in romance. — 22.10 Zadnja poročila. — Drugi spored: do 20.00 tudi na kanalu 9. — 18.00 in 20.00 Spored italijanske TV.

PONEDELJEK, 24. julija: 18.10 Poročila — 18.15 Risanka. — 18.25 Aktualna tema. — 18.45 Prvi koraki nad in pod vodo. — 19.05 Naselja sodobnega nomada — turistična oddaja. — 19.15 Tedenski športni pregled. — 19.40 TV obzornik. — 20.00 TVD. 20.30 Cikcak. — 20.38 TV drama. — 21.40 Teme z variacijami. — 22.00 TVD.

TOREK, 25. julija: 17.55 Poročila. — 18.00 Dječ.

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Mañcec

Klagenfurt, Alter Platz 35

Vse poljedelske stroje,
vse za gospodinjstvo
ugodno in na obroke
Vam nudi trdka

HANS WERNIG

KLagenfurt

Paulitschgasse (Prosenhof)

KMETJE POZOR!

NAJNOVEJŠE KMETIJSKE
STROJE, MLATILNICE,
TRAKTORJE, KOSILNICE,
MOPEDE, KOLESA,
HLADILNIKE, PRALNE
STROJE, ELEKTRIČNE
MOTORJE
BRZOPARILNIKE (kotle)
KOTLE ZA ŽGANJEKUHO
SADNE STISKALNICE (prešce)
VSEH VRST

vam nudi ugodno domačo trdka

Johan Lomšek

St. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf
Telefon 04237 246

ček in trije marsovečki. — 18.20 Popotovanje po Aziji — serijski film. — 18.50 Svet na zaslonu. — 19.30 Cikcak. — 19.40 TV obzornik. — 20.00 Celovečerni film — 21.30 Iz del Iva Andriča. — 21.50 Zadnja poročila.

SREDA, 26. julija: 18.10 Poročila. — 18.15 Tisočkrat zakaj — oddaja za otroke. — 19.00 Reportaža. — 19.30 Cikcak. — 19.40 TV obzornik. — 20.00 TV dnevnik. — 20.30 Cikcak. — 20.38 V senci. — 21.30 Mednarodni Jazz festival v Ljubljani. — 21.50 Zadnja poročila.

ČETRTEK, 27. julija: 17.05 Poročila. — 17.10 Zapojte z nami. — 17.25 Slike sveta. — 17.55 Kratek film. — 18.15 Kalejdoskop. — 18.35 Gost našega studia — glasbena oddaja. — 19.00 Humoristična oddaja. — 19.40 TV obzornik. — 20.00 TV dnevnik. — 20.45 Rezerviran čas. — 21.15 V. Hugo: Maria Tudor — IV. del. — 22.05 Glasbeni magazin. — 22.50 Zadnja poročila.

O POLITIKI IN POLITIKIH

»Politika je krovski posel. Politična organizacija, stranka, vpliv, vse to je v narodovem življenju streha. Pod njo, pod to streho, pa živi in raste narod na svoji zemlji. Pod njo, kjer klije in se razvija božje življenje, delajo vrtnarji in drugi delavci: to so duhovniki, učitelji, zdravniki, prostetni delavci, socialni delavci, gospodarski voditelji, ki delujejo med množicami za njihov dobrobit. Da bi ljudje mogli svobodno živeti in si urejati svoje življenje, varni pred ujmani in viharji od zunaj, so si napravili streho nad seboj. Naloga in dolžnost politikov je, da to streho varujejo, da bi dobro čuvala svobodno narodovo last in rast. Ker je politik na strehi, je dolžan opozarjati na nevarnosti, ki jih on bolje vidi že od daleč. Tako politik usmerja. Krovce in čuvaje narod menjava, kakor se mu zdi. Tudi obzorja se včasih zatemne, da politik razločno ne vidi. Včasih streho odnese. Naj se zgodi to ali ono, politik, ki je narodov delavec, vselej hiti tja, kjer je najbolj potreben, zgrabi za prvo lopato, ki mu pride v roke, in stori, kar more.«

Dr. Anton Korošec

Rak na pljučih je mestna bolezen

»Rak na pljučih ni neizogibno posledica kajenja cigaret. Prizadene predvsem prebivalce mest. Do teh dveh zaključkov je prišel angleški geograf Dudley Stamp, ki v svoji zadnji knjigi »Geografija življenja

in smrti«, ki je nedavno izšla, s pomočjo zemljevidov, navaja dežele Velike Britanije ter ostalega sveta, v katerih je večja verjetnost, da človek več časa živi brez bolezni, ki prinašajo smrt.

Rak na pljučih je zelo očitno mestna bolezen, povsod bolj razširjena v mestih kot na podeželju — piše Stamp. Če se ne dokaže, da prebivalci podeželja manj kade kot prebivalci mest, je jasno, da na večje število obolenih v mestu vpliva kak drug činitelj. Ne moremo reči, da gre prav za okuženje ozračja v mestu, vendar število primerov pljučnega raka narašča od leta do leta. Ali je mogoče v »smogu« kaka snov, ki povzroča raka in ki je ni v megli? Mogoče si bomo morali res zakriti nos in usta z antiseptičnimi obvezami ter dati v ušesa vato, kot so delale naše babice v času kraljice Viktorije in kakor delajo še danes Japonci.«

Največ zakonskih ločitev v ZDA

V eni svojih zadnjih statistik je osrednji urad Združenih narodov v New Yorku obravnaval tudi ločitve zakonov v različnih državah.

Ugotovil je, da je največ zakonskih ločitev v Združenih državah Severne Amerike. Z manjšim presledkom jim sledijo: Romunija, Madžarska in Danska. Hkrati so isti statistiki ugotovili, da je veselje do zakonskega stanu med moškimi precej poraslo, zato se je število »zagrizenih« samcev zmanjšalo. Starostna razlika med možem in ženo je v največ zakonih med tri in pol do štirih let. Povprečna starost ob sklenitvi zakona je pri ženskah večinoma 24, pri moških pa 27 let.

MEH ZA SMEH

Pri zdravniku. — »Gospod doktor, vaš račun za zdravljenje moje žene je odločno previsok.« — »Nikakor ne, dragi gospod Bavdek! Premislite vendar, koliko denarja sem vam prihranil s tem, da sem prepovedal vaši ženi iti letos na letovišče!«

Sprava. — Neki pijanec je bil na smrtni postelji. Prosil je za kozarec vode. Ko so ga vprašali, zakaj si ga želi, je odgovoril: »Na smrtno uro se mora človek spraviti tudi z najhujšimi sovražniki.«

Ovca. — »Nekdo je računal, da je potrebno 45 milijonov ovac in človeštvo bi bilo oblečeno,« razlaga nekdo pri mizi.

»Kaj ne poveste!« se zasmije nekdo od omizja. »Moja žena potrebuje samo eno ovco za to in to sem jaz.«

TRGOVINA S SPECERIJO IN VINI
V CELOVCU

sprejme

VAJENKO in VAJENCA.

Ponudbe na upravo lista ali pa
telefon 28 27



KOLESA
MOPEDI
HLADILNIKI
HLADILNIKI ZA NIZKO
HLAJENJE
ELEKTRIČNI ŠTEDILNIKI
ŠIVALNI STROJI
OPREMA ZA TUJSKE SOBE
VRATA ZA GARAŽE itd.
POSEBNO UGODNE CENE!

A. in T. BLAŽEI

ŠT. VID V PODJUNI

Telefon (0 42 39) 34 63

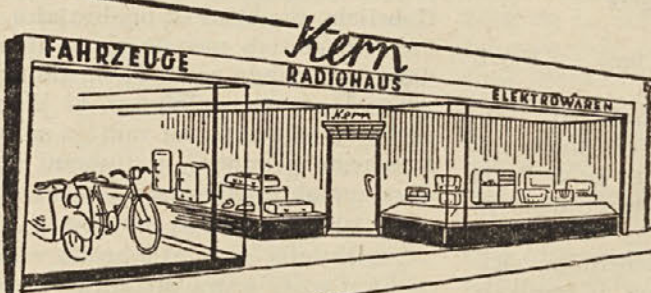
ŠT. PRIMOŽ — Tel. (04239) 34 6 09

Ure in nakit v veliki izbiri
pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zamenjam
zlatu in srebro (tudi
drto zlato).



Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa

V VELIKI IZBIRI

**Radiohaus
KERN**
Klagenfurt, Burggasse